

Tečaj XXIX.

Veljača 1905.

Broj 2.

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

Izдаје

hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo

Uređuje Ivan Partaš.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1905.

Naklada hrv. slav. šumarskoga društva.

Broj 9.222. ex 1904.

Oglas dražbe.

Kod podписаног kr. šumarskog ravnateljstva prodavati će se dne 20. veljače 1905. u 11 sati prije podne lih putem pismenih ponuda jur kon signirani drveni stati gorskih kr. šumarija, koji iznose:

1. U kr. šumariji u Jasenkiju: 135.214 m³ jelove stablovine, 84.924 m³ bukove stablovine, prikladne za tvorivo i gorivo, 418 m³ bukove stablovine, prikladne samo za ogrev. Procjenbena vrednost kao izklična cijena 429.938 K.

2. U kr. šumariji u Ogulinu: 18.855 m³ jelove stablovine, 10.849 m³ bukove stablovine, prikladne za tvorivo i gorivo. Procjenbena vrednost kao izklična cijena 43.056 K.

3. U kr. šumariji u Mrkoplju: 21.537 m³ jelove stablovine, 28.993 m³ bukove stablovine, prikladne za tvorivo i gorivo, 26.365 m³ bukove stablovine, prikladne samo za gorivo. Procjenbena vrednost kao izklična cijena 107.069 K.

4. U kr. šumariji u Fužini: 17.349 m³ jelove stablovine 14.122 m³ bukove stablovine prikladne za tvorivo i gorivo, 8.931 m³ bukove stablovine prikladne samo za gorivo. Procjenbena vrednost kao izklična cijena 105.449 K.

Rokovi za uplatu, preuzeće i izradbu etata opredeljeni su na 5 godina (1905.—1909.), na zahtjev reflektanta, kojima se ima već u ponudi očitovati, može se dozvoliti i kraći t. j. tro ili četirigodišnji rok.

Za olakšanje izvoza drvnog materijala produljiti će erar cestu Jasenak-Vrelo (u kr. šumariji Jasenak) postepeno kroz V./3. i VI./2. do begovorazdolske medje.

Pobliži dražbeni i ugovorni uvjeti mogu se ugledati kod podписанog kr. šumarskog ravnateljstva i kod spomenutih kr. šumarija, ter se mogu na zahtjev i poštom dostaviti.

Kr. šumarsko ravnateljstvo.

U Zagrebu, u siječnju 1905.

Šumarski list.

Br. 2.

U ZAGREBU, 1. veljače 1905.

God. XXIX.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranici 16 K.; za $\frac{1}{2}$ stranice 8 K.; za $\frac{1}{3}$ stranice 5 K. 20 fil.; za $\frac{1}{4}$ stranice 4 K. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

O šumarstvu Bugarske.

Kao što smo obećali, sad ćemo se pozabaviti u kratko sa pravilnikom, odnosno naputkom, kako se ima praktično provođati postojeći šumarski zakon.

Glava I.

1. Opća razdoba.

Kako smo već u šumarskom zakonu napomenuli, sve se šume u Kneževini dijele na a) privatne, b) općinske i c) državne.

2. Močvare.

Močvare su državna svojina, a otuđuju se samo za radi paše i vode. U tu svrhu određuje ministarski savjet komisiju, koja je potčinjena ministarstvu za trgovinu i zemljodjelstvo. Najkašnje jedan mjesec prije izlaska komisije, objavit će ministarstvo za trgovinu i zemljodjelstvo »u Državnom Vjestniku« kroz koje će vrijeme i u kojem kraju raditi komisija.

Pri procjeni takovih močvara, komisija treba da ima uvijek u vidu: a) za koju je sumu kupljena izvjesna močvara, b) kakovi je bio srednji godišnji prihod za posljednjih 5 godina od paše i vodopaja, c) kakav se danak plaćao, kao i drugi podatci, koji su za procjenu od potrebe.

Za svaku procjenu komisija sastavlja protokol, kojega potpišu predsjednik i članovi. Tada se ovaj protokol šalje preko ministarstva za trgovinu i zemljodjelstvo na ministarski savjet,

koji dobivaju odmah zakonsku silu, čim ih ministarski savjet potvrди. U slučaju, da sastavljene protokole ministarski savjet odbaci, tada se ovi vraćaju komisiji, da ih potrebnim podatcima nadopuni.

3. Opis međa i ustanovljivanje šumskog vlastištva.

Suglasno čl. 3. šumskoga zakona, u roku od dvije godine od kako je publikovan, imadu mjesni šumari u jednom zapisniku tačno ustanoviti i opredjeliti međe svih državnih, općinskih i privatnih šuma i pašnjaka.

Pri opisivanju međa zastupa državu šumar, a općinu, dva lica, opunomućena po općinskom savjetu. Privatni posjednici mogu ili sami prisustvovati ili se dati zastupati.

Ako zainteresovani posjednici ili njihovi susjedi nisu suglasni sa sadržinom zapisnika, tada su dužni u predviđenom roku od 2 mjeseca, da podnesu pismeno svoju reklamaciju i ovu potkrepe sa svjedocima i drugim dokazima.

Ako zapisnici ne budu šumaru povraćeni u određeno vrijeme — potpisani ili nepotpisani, — ili ako nema nikakove reklamacije, šumar odmah rasporedi, da se objavi u »Državnom Vjestniku« sadržaj zapisnika, koji dobiju odmah zakonsku silu, makar bili i nepotpisani.

Sve sporove, koji se odnose na šume, branjevine i pašnjake između općine i države, između općine i općine, između općine i privatnih lica i između države i privatnih lica, rješava vrhovna komisija, predviđena u čl. 5. šum. zakona.

Troškove komisija predviđaju i odobravaju nadležni okružni i apelativni sudovi. Prepis tih troškova šalje se ministru trgovine i zemljodjelstva i ministru pravosuđa na potvrdu.

Rješenja prvonačelnih i vrhovnih komisija izdaju se u ime Visočanstva knjaza, a imadu oblik sudbenih rješidaba, koje se temelje na podatcima samoga djela na zakonu i pravednosti.

Suglasno čl. 12. šumskoga zakona komisiju sastavlja: šumar kao predsjednik, a članovi su: nadzornik zemljodjelstva, dva iskusna zemljodjelca, izabrana od okružnog savjeta i odo-

brena po ministarstvu za trgovinu i zemljodjelstvo i mjestnoga kmeta. Ova opredjeljuje u području svakoga sela: 1. koje državne, općinske i privatne šume treba da ostanu i u buduće predmet šumarskog gospodarstva; 2. koja prazna mjesta treba da ostanu za stalne pašnjake mjestnoga blaga; 3. koja za djelatna zemljišta; 4. koje šume i mjesta za uzgojne i 5. koja prazna mjesta treba da se iznova pošume.

Pri izpunjavanju prve točke, komisiji ima da bude pravilo, da se za predmet šumskog gospodarstva ostavi ona površina, obrasla sa drvećem, na kojoj se može tjerati šumarsko gospodarstvo. Šuma, koja se sastoji od zakržljalih nasada — od nasada sa preživjelim, zagnjilim i rijetkim panjevima — ne može s obzirom na ovu tačku, da bude predmetom šumarskog gospodarstva.

Glavnu pažnju u tom slučaju valja obratiti na panjeve korenje, a ne na razmjer pomlade, koja u takovoj prigodi može da ima šikarasti oblik, ili je zakržljao rast samo uslijed paše blaga u šumi, pošto taki nasadi, ako se posjeku na panj nisko do zemlje, može se šuma dobro obnoviti.

Komisija pregleda svaku šumu i opredjeljuje prostor, u kojem treba da se u buduće vodi šumarsko gospodarsstvo. U isto vrijeme komisija označuje taj prostor tačno na licu mjesta sa vidnim znacima, a pri tom poslu ima u vidu slijedeće:

1. Svaka šuma po mogućnosti treba da ima pravilni obik i zaokružene granice.

2. Ni u državnoj ni u općinskoj šumi ne smiju se ostavljati tuđa zemljišta ni šume, koje bi priječile šumsko gospodarenje. Ove treba da se otuđe u korist vlastnika ili da se zamjene sa drugim zemljištem jednakе vrijednosti.

3. Sve šume sa jasnim i određenim granicama treba da se zaokruže samo na onim pograničnim linijama, gdje se za to pokaže potreba.

4. Manje susjedne grupe od nasada, a imaju dobru budućnost, grupirat će se u jednu cjelinu.

Kad je opredjeljena granica svake odjelite šume u jednom području, komisija će odrediti, koliki % sastavljaju sve šume u tome području od opće površine i u slučaju, da se % po kaže manji, nego što je predviđen u čl. 13. šum, zak. za odnosno selo, komisija će opredjeliti, koja se mesta imadu iznova pošumiti u svrhu, da se popuni ustanovljena površina po zakonu za dotično selsko zemljište.

U takvom slučaju komisija će uzeti u obzir prvo zemljišta, koja su zaštitna i zabrane. Ako takovih nema u odnosnom području, ili nema dovoljno, tada se opredjele druga, prije svega državna ili općinska mjesta.

Ako u području jednoga sela nema za gornju svrhu praznih državnih ili općinskih mjesta, komisija će odrediti za pošumljavanje druga zemljišta, koja su od sela najudaljenija, a nesposobna za poljodjelsku kulturu. Ta će se zemljišta zamjeniti ili otuđiti u korist općine.

Ujedno sa objektom šumarskog gospodarstva, komisija će odrediti i koje veće šume i prazna mjesta u području sela imadu karakter zaštitnih šuma i zabrana. U granice ovih može komisija, da uključi i neka djelatna zemljišta.

Komisija opredjeljuje, koja od tih zemljišta imadu ostati u buduće 1. za stalne pašnjake i 2. koja se imadu s vremenom pretvoriti u polja.

Mesta, koja komisija odredi za pašu blaga jednoga sela ne mogu da se razorayaju i preobraćaju u druge kulture, osim na osnovi posebnih zakona.

Sva prazna mjesta i šume, koje je komisija uključila u granice državne ili općinske šume, otuđuju se u korist šumovlastnika ili se zamjenjuju sa drugim zemljištem jednake vrijednosti. Ovaj se posao obavlja ili dobrovoljno ili po zakonu za otuđivanje za opću korist. Vrhu ovoga posla sastavlja komisija svoje protokole (zapisnike), koje sa potrebnim prilozima šalje najprvo ministarstvu za trgovinu i zemljodjelstvo, a rješenja ovih komisija dobiju odmah zakonsku silu, čim ih potrdi ministarstvo za trgovinu i zemljodjelstvo.

Sve druge protokole komisijske poimence: 1. opredjeljenje objekta za šumarsko gospodarstvo; 2. opredjeljenje mesta za pošumljenje; 3. za stalne pašnjake; 4. za zaštitne šume i zbrane; 5. za dobrovoljno otuđivanje i zamjenjivanje uključenog zemljišta i šume u granicama šumskoga prostora i 6. za otuđivanje zemljišta po posebnom zakonu šalju se nadležnom šumaru.

Rješenja komisijska, predviđena u čl. 12. šum. zak., pošto potvrdi ministarstvo za trgovinu i zemljodjelstvo, saopćava ih nadležni šumar općinskim upravama, a u produženju od mjesec dana publikuje ih šumar u »Državnom Vjestniku« i za tim postanu za svakoga interesenta obvezatna i tada se pristupa ograničavanju šuma.

4. Uputa za obilježavanje šumskih granica.

Čim se opredjele granice, koje treba da ima neka šuma i rješenja komisijska potvrđena po ministru trgovine i zemljodjelstva, pristupi šumar obilježavanju graničnih linija i tačaka, kako je komisija poligon ustanovala.

Granične linije jesu prirodne i umjetne. Prirodne su na pr. putevi, rijeke, potoci, planinski grebeni i dr., a umjetne su: prosjeke, jarki, pleteri i dr. Obilježavanje graničnih linija, treba da je trajno i jasno, a pri tom neka se rabe najviše jarki, a manje pleteri.

Ako je granica kamenita ili se zemlja odronjava, jarki se prave isprekidano. Na svakom pograničnom uglu postavi se posebni znak. Ako su granične linije duže od 200—300 m., to se među uglove postavljaju još i međuznakovi.

Ako je granica označena sa jarcima, koji su u cijeloj dužini iskopani n. pr. u državnom vlastništvu, znakovi se okreću prema susjedovoj strani. Za granične biljege mogu se upotrebiti stupovi, pojedino kamenje, gomile kamenja i dr. slično dok se stojeća stabla ne mogu upotrebiti. Pogranično kamenje treba da je prizmatični isklesano, a međuznaci mogu biti i ne isklesani. Drveni stupovi su dimenzije $\frac{15}{15}$ cm., koji se zako-

pavaju u zemlju 75 cm., a iznad zemlje su do 50 cm. Pod svaki znak se meću predmeti, koji ne gnijiju.

Numeriranje pograničnih biljega u nekoj šumi počinje od najvidnije i najtrajnije tačke, te se odatle nastavlja redom prema sjeveru, istoku, jugu i zapadu i zaključi se na početnoj tačci. Svaki pogranični biljeg nosi početna slova »D. G.«, što znači »državna gora«, a za općinske šume početna slova općine.

Čim se obilježi pogranični poligon, pristupa šumar sa instrumentom snimanju, da se priugotovi geodetiški opis šumske granice i situacioni plan u umanjenom mjerilu, koji se šalje ministarstvu u arxiv.

Obilježavanje pograničnih linija i tačaka vrši odnosni šumar na račun države, ako su šume državne, a ako su općinske ili privatne — na račun šumovlasnika.

Glava II.

1. Uprava šuma.

Suglasno čl. 17. šum. zak. opći nadzor nad svima šumama u Kneževini pripada ministarstvu za trgovinu i zemljodjelstvo i njegovim područnim organima. Poslove u ministarstvu rukovodi posebno šumarsko odjeljenje (odsjek) sa potrebnim osobljem.

Cijela Kneževina je razdijeljena u šumarskom pogledu na 6 šumarskih rajona, ovi na 40 šumarija, a svaka šumarija na nekoliko »šumskih gospodarstva« (revira). Za svaki rajon postavlja država po jednoga rajonskog nadzornika, a za svaku šumariju i »šumsko gospodarstvo« po jednoga šumara sa potrebnim brojem pomoćnika. Za izmjeru i procjenu šuma postavlja se posebno taksofersko osoblje.

Suglasno čl. 19. šum. sak., ona sela, općine i privatna lica, koja imaju više od 50.000 dekara šume, dužni su da izdržavaju svoga posebnoga šumara. Dozvoljevo je pak, da se nekoliko susjednih sela i privatnih lica, koji nemaju dovoljnog prostora, grupiraju i da uzdržavaju jednoga ili više »općih šumara«.

Za rajonske šumarske nadzornike, šumare i taksatore, postavljaju se lica sa višom ili srednjom šumarskom naobrazbom. Rajonski šumarski nadzornici, osim toga, treba da su služili najmanje 5 godina u državnoj šumarskoj službi.

Za pomoćnike šumara postavljaju se lica sa nižom šumarskom naobrazbom, ako nema kandidata sa višom naobrazbom. Više osoblje šumarsko (državno i općinsko) postavlja ministar trgovine i zemljodjelstva, te su mu ovi neposredno podčinjeni.

Svaki kandidat za šumara i pomoćnika dužan je, da predhodno položi državni ispit, prema programu, kojega je izradilo ministarstvo i objelodanilo u »Državnom Vjestniku«.

2. Obveze šumarskih zvaničnika.

A) Rajonskog šumarskog nadzornika. Oni su dužni, da vrše reviziju svoga rajona sa svrhom, da ustanove, da li šumari i drugo podčinjeno osoblje, vrši svoju službu saobrazno sa šumskim zakonom i posebnim naredbama. Da potvrđuju gospodarske planove, godišnje sjećine, šumske kulture i inventare šumarija. Da nastoje oko pravilne procjene drvnog materijala na sječištima državnih i općinskih šuma, da potvrđuju uslove za eksploataciju državnih šuma, da se brinu za vršenje poslova po gospodarskom planu i dr.

Da daju potrebne pouke na samom mjestu šumarima i njihovim podčinjenim vrhu službenog posla, i da se ovaj vrši po zakonu i mjestnim uslovima i dr.

Da poluče svoju zadaću što uspješnije, rajonski šumarski nadzornici, treba da poznaju dobro šume u svome rajonu, kao i druge okolnosti, koje uslovjavaju šumarsko gospodarstvo. Radi toga su dužni, da obilaze svoje rajone što češće. Sa te gledne točke ni jedan rajonski šum. nadzornik, nemože da promjeni svoj rajon, ako nije u njemu služio najmanje 5 godina. Mjesto sjedišta im opredjeljuje ministarstvo.

Poslije svake revizije dužan je nadzornik, da podnese ministarstvu svoj izvještaj sa svojim mišljenjem. Poslovi, kako

nadzornika tako i šumara kontroliraju se svake godine od strane ministarstva.

B) Obveze šumara. Šume jedne šumarije odnosno »šumarskog gospodarstva«, nadgleda, čuva i t. d. jedan šumar sa pomoćnim dodijeljenim mu nižim osobljem, a pod općim rukovodstvom ministarstva za trgovinu i zemljodjelstvo.

Šumar je dužan, da se brine u svojoj šumariji kako će uvjek podržavati u dobrom stanju šumske granice. Ako naiđe na kakovu oštetu graničnih znakova, dužan je odmah, da to saopći ministarstvu preko šumarskog nadzornika. Ako se po kaže potreba, da se otuđe ili zamjene djelatna zemljišta ili šume, tada šumar preduzima izmjeru zemljišta, sastavlja situacione planove i ove šalje šumar. nadzorniku zajedno sa opisom toga zemljišta. Brine se za šumske naprave, puteve, spuzaljke i dr., te vrši nad njima i manje popravke iznoseće trošak do 50 leva od svoga nadležnog kredita.

3. Eksplotacija šuma.

Suglasno čl. 24. šum. zak. državne i općinske šume eksplotiraju se po gospodarskim planovima, koji imaju svrhu, da se osigura potrajanost u užitecima. Gospodarske planove priugotavlja šumarski ured na račun države.

Gospodarski planovi jesu definitivni i privremeni. Ministarstvo za trgovinu i zemljodjelstvo određuje, za koju se šumu ima kakvi plan napraviti. Gospodarski planovi se izrađuju postepeno, a privremeni gospodarski programi, treba da se izrade odmah.

Svaki šumar je dužan, da izradi gospodarske programe, kako za glavne tako i za međutimne užitke za državne i općinske šume u svojoj šumariji.

Priugotovljeni gospodarski planovi odnosno programi šalju se u dva primjerka nadležnom rajonskom šumarskom nadzorniku na izpitivanje, koji ih zatim sa svojim primjetbama odašilja ministarstvu. Ovo pak preispituje predložene gospodarske planove i programe na licu mjesta sa sastaviteljem i rajonskim nadzor-

nikom, i ako su dobri potvrđuju se i jedan se primjerak povraća šumaru, sa slučajnim popravkama, a drugi ostaje kod ministarstva.

Odstup od gospodarskog plana ili programa ne dozvoljava se ni u kom slučaju prije nego mine reviziona perioda, osim u taksativno navedenim slučajevima. Svaki šumar je dužan, da vodi u šumariji kontrolnu knjigu o gospodarstvu.

4. Užiteci glavnih šumskih proizvoda.

Šumar svake godine vodi iz utvrđenih gospodarskih planova i programa godišnje planove za glavne i međutimne šumske užitke i ove predlaže rajons. šum. nadzorniku u 2 primjerka na odobrenje i to najkašnje do kraja mjeseca svibnja. Zajedno sa planovima šalje šumar nadzorniku na potvrdu i priugotovljene cjenike za pribiranje prihoda u državnim i općinskim šumama. Nadzornik preispituje i odobrava godišnje planove i cjenike, odnosno ih šalje sa svojim bilježkama ministarstvu na potvrdu.

Prije početka sječe prema odobrenim godišnjim planovima, šumar snabdjeva sve svoje pomoćnike, kao i nadležne starije i mlađe državne i općinske šumarske stražare, sa onim djelovima iz plana, koji se na to osoblje odnosi. U prisutnosti ovoga osoblja šumar lično opredijeljuje prostor i granice sječe sa vidnim znakovima. Osim toga u visokim i u srednjim šumama obilježava svako drvo, koje spada u etat za dotičnu godinu, i koje treba da se posječe.

Eksplotacija se u državnim i općinskim šumama vrši a) na gospodarski način, b) davanjem koncesije i c) prodajom na trgu.

Kod gospodarske eksplotacije sječu vrše nadničari, koje najmi šumar, odnosno kmet prema tome, da li je šuma državna ili občinska, a vrši se u prisutnosti šumara, njegova pomoćnika, starijeg ili u skrajnjem slučaju mlađeg šumarskog stražara.

Dobiveni materijal na sječištu numerira se, izmjeri i opiše u tabelarnoj formi: a) vrst drveća, b) broj trupaca i dr. c) deb-

ljina i dužina d) vrijednost materijala e) kubni sadržaj, f) količina ogrevnog drva i g) cijena svakog sortimenta po cjeniku.

Materijal se predaje nadležnom šumskom stražaru po spisku i ovaj je dužan, da ga čuva, dok se god ne proda. Stražar odgovara materijalno i za najmanji komad, koji se izgubi, dočim za procjenu i opis odgovoran je šumar.

Suglasno čl. 25. šum. zakona može općinsku šumu eksplorirati i samo selo. U tom slučaju sječa na sječištu ide po slijedećem redu: Kmet poziva pismeno sva ona lica iz sela ili grada, koja treba da dođu na sječište, da sijeku, sortiraju, čiste i u opće da rade na sječištu. Svaka obitelj dužna je da učestvuje u poslu, ako hoće da se drvnim materijalom koristi.

Na uređeni dan, svi pozvani treba da se javе na sječištu sa potrebnim oruđem, i da počnu posao prema upustvima šumara. Radnici se razdjeli na sječištu prema sposobnostima za posao. Grupiraju se u razdjeli, te jedni obaraju drveće, drugi podkresavaju i režu stabla na trupce, treći sabiru na hrpe ovrške, iverje i u opće čiste sječište, a šumar vrhu svega vodi kontrolu i daje potrebne upute.

Kada se sječište očisti, dobiveni materijal se numerira, mjeri i opisuje. Kmet pregleda materijal i sastavi o dobivenim sortimentima i količini zapisnik, te se odmah predaje po spisku nadležnom šumarskom stražaru, — pod njegovom ličnom odgovornošću na čuvanje.

Glavni i nuzgredni predmeti u državnoj i općinskoj šumi, prodaju se ili na panju ili kao posječena drveta. U oba slučaja prodaja se vrši ili koncesijom, ili prodajom na trgu ili po cjeniku.

Na gornji način posječeni drveni materijal razdjeli općinski savjet jednako među članove sela ili grada — čija je već šuma — te opredjeli, koliko i kakove vrsti materijala ima pravo svaki da digne sa sječišta. Ovaj se ima dignuti u opredjeljeno i objavljeno vrijeme, te se svaki, koji ne želi podignuti priпадni mu dio, ima javiti pismeno ili ustmeno kmetu pred dva svjedoka, a koji se u stanovito vrijeme ne javi, uzima se, da se je dobrovoljno od njega odrekao. U oba slučaja sastavlja

se novi spisak i pravi se raspored za prodaju u korist dotične općine, bilo javnom licitacijom ili na koji drugi najunosniji način.

Šumar je dužan, da bdi, da se ne prekorači opći godišnji etat. Ako se za vrijeme sječe pokaže veća količina drveća na sječištu ili izvan, uslijed bure, požara, kukaca i dr. slično, to sječa na sječištu treba da se zategne i ostavi na sječištu približno toliko, koliko se predpostavlja, da iznaša nepredviđena količina. Za ovaj odstup od plana, dobije se odobrenje od nadzornika.

Suglasno čl. 29. šum. zak. privatni šumoposjednici, koji imadu do 500 dekara šume, a ova nije zaštitna ni zabrana, mogu da je posijeku na jedan put ili na sječišta, nu sa predhodnom dozvolom šumara. U tu svrhu kmet sastavlja spisak šumoposjednika, koji su zatražili dozvolu za sječu, te ga šalje šumaru. Ovaj pregleda šume, i ako nema zakonskih zapreka, izdaje im potrebnu dozvolu za sječu, kao i pismeue uslove, pod kojima se sječa dozvoljava. Taj posao ima biti dovršen između 1. svibnja i 15. kolovoza.

5. Uživanje nuzgrednih šumskeih produkata.

Šumar treba, da odredi uživanje nuzgrednih šumskeih produkata tako, da se ne čini povreda šumi. U tu svrhu šumar je dužan, da sastavi i planove za eksploatiranje nuzgrednih šumskeih produkata, slične gospodarskim planovima, i to odjelito za svaku državnu i općinsku šumu. Ti se planovi preispituju i potvrđuju po istom redu kao i oni za sječu glavnih šumskeih užitaka.

Šumar svake godine vadi iz potvrđenih planova, gdiš ije planove za uživanje nuzgrednih šumskeih produkata, koje potvrđuje nadzornik, i nakon toga šumar daje dalje potrebne upute svojim podčinjenim organima.

Nuzgredni šumski produkti, koji se iz šume dobivaju, prodaju se na isti način, kao i glavni i međutimni užitci.

Ako je u izvjestnim djelovima šume, suglasno posebnom planu, otvorena paša za prehranu blaga, tada se plaća u

korist države, ako je državna, a u korist općine, ako je općinska šuma, neka taksa po komadu blaga i za vrijeme sezone, koju određuje u prvom slučaju šumar, a u drugom općinski savjet, a potvrđnje u svakom slučaju rajonski šum. nadzornik.

Svaki, koji se hoće pašom da koristi, mora da ima dozvolu, u koju se uvede broj i vrsta blaga. Taksa se plaća pomoću t. zv. šumske maraka, koje se predaju kmetu, a prilepljuju se na samu dozvolu. Blago se pušta u otvorenu šumsku pašu znanjem nadležnog šumskog stražara, koji je dužan da pazi na svako lice, koliko blaga pušta, a šumar je dužan, da svakim obilaskom šume, vrši nad ovim kontrolu.

Prihodi od državnih i općinskih šuma, koji se dobivaju prodajom šumskega produkata po cjeniku, sakupljaju se pomoću šumske maraka, koji se lijepe na posebne dozvole. Šumske marke su dvojake, jedne su za državne, a druge za općinske šume. Ove se marke daju kmetovima po određenom spisku, koji je za njih lično odgovaran. Zajedno sa markama dobiju i dozvolnu knjigu, u koju unašaju polučene prihode. Polučeni prihodi od državnih šuma, vode se u poreznom uredu kao prihod dotične šume, a prihod od općinskih šuma, ostaje u pohrani kod poreznog ureda, od kojega državni šumar svakoga mjeseca uzima za platu općinskih šumara i šumskega stražara. Ako preostane suviška, upotrebljava se za plaćanje općinskog poreza, a čist prihod ostaje na razpoloženje općini. Vrhу svega toga vodi kontrolu rajonski šumarski nadzornik, koji u slučaju kakove neurednosti sastavlja zapisnik i šalje ga ministarstvu na proglašivanje.^t

6. Uzgajanje šuma.

Svake godine, najkasnje do 1. svibnja, ima šumar priugotoviti planove za šumske kulture, koje se imadu u šumama šumarije provadati slijedećega proljeća i jeseni. Ovi se planovi izrađuju prema već utvrđenoj generalnoj kulturnoj osnovi, a potvrđuje ih šum. nadzornik.

Pri sastavu tih planova mora se držati kod radnja slijedećega reda: 1. sjetva, 2. sadjenje, 3. radnje po sjemeništima i

i rasadnjacima, 4. iskopavanje jaraka: a) za odvodnjivanje i b) kulturnih jaraka, 5. popunjavanje kultura, 6. nabavljanje i popravak oruđa.

Generalne kulturne planove priugotavlja šumar, koji se preko šum. nadzornika šalju ministarstvu na potvrdu.

Potrebitno sjemenje za sva mjesta ma čija bila, šumar nabavlja syojevremeno iz svojih šuma ili iz šuma susjedne šumarije. Samo, ako je godina nerodna, ministarstvo na zahtjev šumara nabavlja potrebno sjeme gdje drugdje.

Kulturne se radnje vrše pod nadzorom i rukovodstvom samoga šumara ili prema uputi njegovih podčinjenih. Za državna mjesta uzima šumar vješte radnike uz dnevnu nadnicu.

Za selska i privatna mjesta, koja su opredjeljena za posumljavajuće, radnju obavljaju sami vlastnici pod nadzorom i rukovodstvom šumarske vlasti.

Osim planova za kulture, dužan je šumar, da predstavi potrebu ministarstvu i za najnužnije nove puteve do državnih i općinskih šuma, kao i onih u samoj šumi, za popravak starih puteva, kao i reguliranje vodnih puteva, za prosjeke i dr.

Za trasiranje novih puteva i reguliranje izvjesnih rijeka, sastavljaju planove nadležni inžiniri, a u općinskim šumama, taj se posao vrši suglasno čl. 36. šumskoga zakona.

7. Prekršaji po šumskom zakonu.

Šumar je dužan, da se brine, da se ne prave nikakove štete u povjerenoj mu šumi. Kad obilazi svoj rajon, treba da zahtjeva od šumskih stražara, da poznaju i točno vrše dužnost po ustanovama šumskog zakona i pravilnika.

Vrhu svakoga prekršaja po šumskom zakonu sastavlja se zapisnik i to samo po organima šumarske vlasti. Dokazi i drugi podatci u zapisniku treba da su što kraći, ali podpuni i jasni.

Zapisnici se sastavljaju ili na samom mjestu, gdje se dogodio ili otkrio prekršaj, ili u selu, gradu i drugom prikladnom za to mjestu.

Ako prekršitelj ne će zapisnik da podpiše, ovjerovljava ga kmet od najbliže općine ili njegov zamjenik. Sastavljeni zapisnik se šalje sa popratnim pismom nadležnom šumaru, i to naj-kašnje za 20 dana odkako je sastavljen.

Prije nego se unašaju u registar, zapisnike ovjerovljava šumar, te ako vidi, da je koji zapisnik nepotpun ili ne sadržaje dostatne podatke suglasno čl. 50. šum. zak. tada ih odmah vraća, da se popune i saberi nužni dokazi.

U produženju od 20 dana, odkako je zapisnik stigao, šumar izdaje odluku i nalaže prekršitelju, da plati u zakonu predviđenu globu i odštetu. Odluka se piše na posebnom arku, te se unaša u posebni »registar zapisnika i odluka«.

Odluka treba da sadržaje:

1. Godinu, mjesec i dan, kada je izdana.
2. Ime, prezime, zanimanje i prebivalište prekršitelja.
3. Kratak izkaz, u čemu se prekršaj sastoji.
4. Okolnosti, na kojima se osniva kažnjivi dio sa označenjem globe i odštete, na koju se prekršitelj presuđuje, kao i okolnost, da li se ova zamjenjuje zatvorom u slučaju neutjerenosti.

Prepis odluke u roku od 20 dana uručuje se prekršitelju preko nadležnog kmeta, i u produženju od uručenja za 14 dana, ako prekršitelj ne uloži utoka, dobija odluka zakonsku moć. U tom slučaju prekršitelja opomene općinska uprava, da plati globu nadležnoj državnoj blagajni, a odštetu šumovlastniku, i da namiru o uplati predloži šumariji, koja se unaša u registar o svršenim djelima.

Ako prekršitelj ne ispuní dobrovoljno odluku, tada šumar na osnovu čl. 818. grad. zak. i čl. 51. šum. zak. traži od nadležnog okružnog suda ovršni list za utjerivanje globe i odštete, a ujedno šalje sudu i samo djelo sa odlukom.

Ako je globa i odšteta dosuđena u korist države, sud izdaje samo jedan ovršni list na okružnog upravitelja, a ako se odšteta ima platiti trećemu licu, sud izdaje ovršni list na njegovo ime kao šumovlastnika, a za globu izdaje se odijeljeno ovršni list na ime okružnog upravitelja.

Ako prekršitelj uloži utok, tada šumar šalje sve spise na nadležni sud na daljnje prosuđivanje, pri kojem je kao predstavnik države i tužitelj sam šumar, ili u važnijem slučaju državni zastupnik. Šumar je dužan, da o djelima suda vodi nužne bilješke u registru tako, da se o svakom djelu može u svako vrijeme znati njegovo stanje.

Registrar ima se brižljivo voditi, pošto se iz njega vade podatci za statistiku.

Ako prekršitelj bude presuđen po nadležnom суду, šumar se ima brinuti, da se globa i odšteta utjera od presuđenoga prekršitelja. U slučaju, da je od presuđenog prekršitelja nemoguće globu utjerati, to se ova zamjenjuje zatvorom.

Ako šumska vlast ulovi prekršitelja, oduzet će mu sjekiru, pilu, drvo ili druge šumske produkte i oruđe, te će ih predati najbližoj općinskoj ili policijskoj vlasti na pohranu, ili se pohrane oduzeti predmeti u samoj šumariji.

Drvni materijal i drugi šumski produkti, koji se konfiskuju u dvorištima, skladištima i drugim mjestima, odakle ga nije moguće prenijeti i predati navedenim vlastima, ostaju prema spisku kod vlastnika.

Za konfiskovana drva i druge šumske produkte šumar pravi odmah predlog, da se prodadu, te ako je dobivena svota do 100 l., potvrđuje prodaju okružni upravitelj, a ako je veća od 100 l. ministarstvo za trgovinu i zemljodjelstvo.

Ubrata svota unaša se na pohranu u državnu blagajnu, te ako se prekršitelj opravda, svota se njemu predaje, a bude li osuđen, unaša se u državni prihod. Isto se tako i predmeti oduzeti od neizvjestnih i pobjeglih osoba, ako se za 6 mjeseci ne potraže, prodaju, i svota se unaša kao državni prihod. Zaplenjeno blago predaje se na prehranu najbližoj općinskoj vlasti, a ako se ne javi vlastnik u roku od 10 dana, prodaje se ovo isto tako javnom dražbom.

Osim ovoga naprijed izloženog sadržaje još pravilnik uputu, kako se ima postupati sa šumom, kojoj prijeti pogibelj od elementarnih nepogoda, kukaca, požara i dr., zatim odredbe glede

koristne i štetne divljači, kakov ima odnošaj šumar prema svojima podčinjenima, o primanju i predavanju dužnosti, o dopustima, o pismenim sastavcima i vođenju raznih spiskova, kako se imadu sastavljati pregledni izvještaji koncem svake godine i napokon o prekršaju rajonskog šumar. nadzornika i šumara, ako se ogriješe o službene dužnosti, glede kojih postoji »šumarski savjet« pri ministarstvu za trgovinu i zemljodielstvo, a kazne se suglasnò zakonu, koji vrijedi i za ostale činovnike.

Glava III.

Šumsko gospodarenje i sječa.

Sume u Kneževini treba da se uzgajaju kao: visoke, niske i srednje, kako je već u zakonu predviđeno, t. j. da se sa $\frac{1}{2}$ državnih, a $\frac{1}{3}$ općinskih šuma gospodari kao sa visokim šumama.

One se šume uzgajaju kao visoke, koje su se podigle iz sjemena ili sadnjom i u opće one, koje imadu dosta veliku ophodnju: 60—200 godina. Ako takovih čuma nema, dužan je šumar, da neke niske šume pretvori u visoke.

Niske su šume one, koje su porasle iz izdanaka i koje imadu nisku ophodnju od 10, pa najviše do 30 godina, a srednje šume su one, u kojima je pomješano visoko i nisko drveće.

Sječa visokih šuma vrši se na dva načina:

a) probirnom sjećom tako, da se pravilno drveće probira sa svrhom, da se šumski podmladak digne iz sjemena.

b) čistom sjećom, gdje se drveće sječe od reda. U tom slučaju pomlađuje se prirodnim i umjetnim načinom.

Sječa niske šume vrši se čistom sjećom kao i vrbaci, a sječa srednjih šuma vrši se ili probirnom ili čistom sjećom.

Vrijeme sječe jeste različito:

a) listače se sijeku samo u zimsko doba;

b) četinjače mogu se sjeći u svako doba godine osim ondje, gdje je posebno zabranjeno. Iznimno se sječe i u drugo doba godine na onim mjestima, koja su zimi nepristupačna.

Probirna sječa, gdje se pomlađuje na prirodni način u visokim šumama, treba da se vrši zimi, po mogućnosti, kako je veliki snijeg, osobito, ako je podmladak odrastao.

Listače u niskim šumama treba da se sijeku po mogućnosti u kasnoj zimi, ali ne, kad su jaki mrazevi.

Proređivanje listača vrši se najshodnije u mjesecu ožujku.

Tako smo u najkraćim crtama iznijeli najvažnije momente iz pravilnika, izdanog za praktično provođanje najnovijeg šumarskog zakona u Bugarskoj. Sadržaj je ovoga pravilnika mnogo obilatiji od samoga zakona, te je za bugarskog šumara od najveće važnosti.

Iz samoga sadržaja vidi se, ka sadržaje u sebi vrlo lijepih ustanova, koje šumaru daju mnogo shodnije kretanje u vršenju svoje stručne djelatnosti, nego u mnogim drugim naprednjim državama. Kako se vidi, šumaru su povjereni mnogi važni poslovi, koje u drugim državama vrši posebno osoblje, kao n. pr. islijedivanje prekršaja počinjenih po šumskom zakonu, izricanje odluka u šumsko-redarstvenom pogledu i dr. Isto tako i u sve čisto stručne poslove mora biti dobro upućen, pošto mu praktično djelovanje zasjeca u sve grane šumarske znanosti.

V. Vučković.

Šumski požari kraj željeznica.

U dobro uređenoj šumi ne smijemo se zadovoljiti samo tim, da se pobrinemo za mjere, kojima ćemo nastali požar ugasići, već se valja po mogućnosti poskrbiti i za to, da šumski požar u opće ne nastane. Redarstvenim i zakonskim propisima ista je svrha. U zemljama, u kojima je spoznaja, da šumu treba čuvati i gojiti, prodrla u sve slojeve pučanstva, lako bi bilo ograničiti broj onih požara, koji nastaju s nemara ili zlobe da nijc osobite jedne okolnosti, koja godimice tu pogibelj sve to više povećaje.

Svake se naime godine provode kroz šume nove željezničke pruge, a na onima se, koje već postoje, promet pojačava. Željeznički je promet po šume, kojima prolazi, pogibeljan onda, se za loženje upotrebljuje takav materijal, koji baca iskre (ugljen, treset, drvo). Sva nastojanja željezničkih tehničara oko toga, ne bi li se pogibelj požara dala kako odvratiti udezbama, koje bi priječile izbacivanje usijanih komadića ugljena iz lokomotive, ostala su do danas bez povoljnog rezultata.

Zato je od potrebe, da se s obje strane željezničkog nasipa izvedu takve uredbe, koje već same po sebi daju sigurnu zaštitu protiv požara, koji bi u šumi mogao nastati izbačenim usijanim komadićima ugljena. Dale bi se u tu svrhu upotrijebiti prilično visoke rešetke od željezne žice, plotovi, živice i slične udezbe, kao što ih nalazimo protiv snježne vijavice, samo bi izgradnja i podržavanje ovakvih bilo odveć skupo. Pa zato su, polazeći s izkustva, da je »podržavanje čistoga tla« sigurno sredstvo protiv dalnjeg širenja požara, prosjekli s obje strane nasipa prosjeke, i š njih odstranili sav pokrov tla.

Nu te prosjeke moraju biti vrlo široke, želimo li njima prepriječiti, da izbačeni, užareni komadići ugljena ne dohvate sastojine. Širina od kojih 30 metara sa svake strane još ne čuva (iznimice je — po Burkhardu — opaženo, da su iskre iz lokomotive upalile i 80 metara od nasipa). Samo 10 metara široka prosjeka znači na 1 kilometar duljine površinu od 1 hektara. Ako dakle s obje strane nasipa leži samo 10 metara široka površina bez dravlja, stvorio se tim na svaki kilometar željezničke pruge 2 hektara pustoga tla, koje ne samo da leži bez koristi, već pače zna pogibelj požara povećati. Dokazano je naime, da je na željezničkoj pruzi, koja prolazi nekom sastojinom, i to tik uz nju, pogibelj od požara poprijeko manja nego onđe, gdje je sastojina od nasipa odaljenija. Ako je naime sastojina tik uz nasip, prisiljen je vjetar, da tom uzkom, rekao bih, ulicom ide baš smjerom željezničke pruge, ako je pak udaljenost sastojine od nasipa veća, može vjetar duvati i sa strane, pa tako iskre nanijeti i u sastojinu.

Najmanja je pogibao ondje, gdje je željeznička pruga usječena tako duboko u tlo, da dimnjak lokomotive svojom visinom ni ne dosije ruba tla, a najveća pak na konveksnoj strani krivulja t. j. ondje, gdje se mijenja smjer gibanja.

Da se šuma očuva od toga, da je iskre iz lokomotive ne upale, nužno je u blizini željeznica gospodariti šumom osobito se obzirući na pogibao od požara, pa sa svake strane nasipa izvesti nekakav »zaštitni trak« (Schutzstreifen), na kojem će svaki, izbačenim iskrama nastali požar sam od sebe utrnuti prije, nego udari u krošnje stabala.

Ovu zadaću izpunjavaju »zaštitni traci«, koje šumarnik Dr. Kienitz preporuča za borove šume sjevero-evropske nizine. Sastoje iz 12 do 15 metara širokog traka, koji je zašađen drvljen, onaj je od šume odijeljen 1·5 m. širokom prosjekom. Grabe i prosjeke nek budu čiste. Grabu s prosjekom veže na svakih 20 metara duljine jedna popriječna prosjeka; i ta nek bude čista.

Gotovo svaki šumski požar počinje malom prizemnom vatrom, koja postaje opasna tek onda, kad je više maha uhvatiла. Tinjajući komadići ugljena, koji padnu na tlo zaštitnog traka, mogu zapaliti samo prizemni požar. Ovaj se širi dalje, al mora utrnuti čim dode do 1·5 m. široke prosjeke ili do one popriječne. Treba se samo pobrinuti za to, da požar na zaštitnom traku ne uzme toliko maha, da bi mogao udariti u krošnje, pa se možda preko prosjeke prebaciti i u samu sastojinu.

Ovo se postizava ponajprije malom širinom zaštitnog traka, jer u udaljenosti od 12 do 15 metara još se plamen ne diže u vis. Treba nadalje smanjiti i količinu gorivog materijala. Sa zaštitnog traka treba odstraniti sve suho granje, gusto i visoko korovlje, borovicu i druge lako upaljive tvari. Isto tako treba u zaštitnoj sastojini odpiliti s drveća sve zakržljale i suhe ogranke do visine od jednog i po metra. Samo zeleno granje na rubovima sastojine neka ostane. Što je tješnji taj šumski plašt na onoj strani uz nasip, to bolje vrši i zaštitni trak svoju zadaću.

Sastojina toga zaštitnoga traka mora biti sklopljena i bez velikih praznina. Pregusta sastojina nije dobra, jer se plamen međ gustim stabaljem diže mnogo laglje u vis nego li međ rijedkim, a i krošnje se, ako su stabla na gusto, ne razvijaju dobro. Nikad se ne smije zaštitna sastojina istodobno sasjeći i s jedne i druge strane; bar s jedne strane nek ostane visoko drvlje.

Kao zaštitnu sastojinu za pjeskulje sjevero-evropske nizine preporuča Dr. Kienitz bor (ophodnja 60—80 god.).

A. U.

Kako Nijemci pošumljavaju u Čingtau (Tsingtau).

Poznato je, da Nijemci oko Kiačua (Kiautschou) na kineskom poluotoku Kwantungu od nekoliko godina imadu maleno područje u zakupu. Premda se predpostavlja, da bi šuma u tim predjelima u potpunoj mjeri dobro uspjevala, ipak se uzdižu brda sa golin obroncima, a samo se po nizinama vodi šumsko gospodarstvo. Ljeti duva vlažni morski vjetar, koji rast biljki izvanredno pospješuje; zimi su dakako vjetrovi suvi. Krasne dubrave i ono, što u Šantungu još postoji šume, pokazuje samo ostanke od nekadanih obilnih šuma. Drveće urođenici obarahu bezbrižno i nemilosrdno, te su i same panjeve i korjenje iskapali; za pomladu pak нико se brinuo nije. Šumarsko gospodarstvo vodilo se od nekada na takovim zemljistima, koja su skroz bila nesposobna za poljodjelstvo. Još sada se tu nalaze neuzgojene četinjače u velikom razmaku. Drveće raste kržljavo, pošto se već od pete godine upotrebljava za brst. Proizvodi ovakovoga gospodarenja jedva dostižu, da daju pučanstvu najnužnije drvo za kuhanje. Njemačka je uprava sada pristupila ozbiljnom i prema planu izvedenom pošumljavanju u okolini Čingtaua i može gotovo na prve povoljne uspjehe ovoga pokusa računati.

Pobuda za što bržim provođanjem pošumljavanja bijaše među drugima i gradnja vodovoda iz okolnih gora Čingtau. Sa praznih brda padaju meteorne oborine brzo u dolinu. Za suše ne ostaje vode u zalihi. S druge strane bujice razoravaju često ograde i prave veliku štetu. Da se ove nepodobnosti donekle predusretnu, prave Kinezi na obroncima terase u svrhu, da se umanji brzina vode. Podizanje šume imalo bi svrhu i poziv, da ovome temeljiti preokret stvori. Znade se, da je u već pošumljenom području, gdje je još godine 1901. množina oborine oticala za 10 do 12 sati, u godini 1903. prošlo 4 do 5 dana, prije nego je tlo bilo suho, premda nije kiša bila jača nego li prije. Troškovi skupoga pošumljavanja misle se djelomice pokriti prodajom ogrjevnog drva. Dobivanjem dobrog materijala za stavljenje koža, koji se u Sjevernoj Kini silno traži, mogao bi se za dobar izvor prihoda stvoriti.

Kao daljnja gledna tačka, koja je kod pošumljavanja bila od sretnoga uplva, mogla bi se smatrati još povoljna radna prilika i okolnost, da se podizanjem šume uzvisi ne samo zemaljska ljepota njemačkoga područja, nego da se Evropejcima daleko od svoje domovine stvori što ugodnije prebivalište. Čingtau je već na putu, da postane za Sjevernu Aziju ljetovalište i kupalište, šuma će sudjelovati, da goste privuče.

Pošumljeno područje, koje se ispočetka računala na 500 ha., sada je veliko 850 ha., i koje će se do godine 1907. sigurno tako urediti, da ne će trebati većih popravaka.

Pošumljavanju oko Čingtau bile su na putu velike poteškoće. Vremeni i zemljivojni odnošaji, kukci i kinesko pučanstvo stavljahu velike zapreke. I njemački šumari imali su samo ograničena mjesna iskustva na raspoloženje. Da osiguraju uspjeh šumskim kulturama — pošto oborine nastupe često tek u ljetu — napravili su umjetno navodnjivanje u vidu malih ribnjaka ili bara. Poslije proljetne suše počinju kiše često sa velikom žestinom. Tako je od 15. srpnja do 16. rujna 1903. god. u 23 slučaja palo kiše 621.9 mm. Često nastupaju i opasne bure (Taifune), koje na kulture sa higroskopičnom

solju djeluju tako, da ove povenu i obamru. Za vrijeme suše nastupaju opet vjetrovi sa prašinom, koji šumske biljčice sa finim pijeskom prekriju i često prolistavaje istih unište.

Prvi posao oko kultura bijaše zagradići vododerine, da se osigraju sgrade i zemljište ne ispere. Sada se pravi čitavi niz bara za navodnjivanje. Također se povlače i horizontalni kameni nasipi duž obronaka, kroz koje oticajuća voda prokapljiva, te se plodna zemlja zaustavlja. Osobito služi za vezanje kose površine prugasto sijanje trava u udaljenosti od 1 m. paralelno sa krivuljama brežuljka. Ova plantaža je za 4 do 5 godina svoju dužnost učinila i već od godine 1902. nije više bila potrebna. Na tako pripravljenom tlu uspijeva hrastovo sjeme i dvogodišnji borovi.

Za vezivanje tla na kosinama dobro se bagren upotrebjava, zatim kalifornijska trava, koja iz zasutih internodia novo korijenje tjera, napokon jedna vrst lijepo cvatućeg pasulja, *Pueraria Thurnbergi*, koji se mora nakon podignuća šumske kulture odstraniti. Iz korjena ob *Puerarie* prave u Japanu štirku i ljepilo, a od vriježe priugotavljaju u Kini konopce.

Velika pogibelj prijeti mladim njemačkim šumama u kineskom istoku od kukaca, koji nadolju u velikoj količini. U prvom redu je najopasniji borov prelac. Misli se, da bi se ovome zlu u buduće predusrelo tako, da se četinjače sastojine zaštitnim plaštrom od listača snabdiju. Namještanje sandučića za ptičja gnijezda i stoga zabrana lova istih, sigurno će pomoci u borbi proti škodljivecima. Cleridae i Calosomae su već posmatrane, isto tako i vrst pauka, *Microgaster globulus*, koji se uvlači u tijelo gusjenica borovoga prelca.

Također ima već i divljači u novoj šumi, prepelice su već viđene, šumske šljuke i bekasine susreću se svojevremeno u množinama, ptice vodarice i močvarice isto se tako štite. Zecevi, lisice i jazavci također nisu rijetki. Pravo lova vrše samo oblasni organi ili pak pod njihovim nadzorom.

Šumskim neprijateljima pripada i sam Kinez, komu je jako teško dokučiti važnost šume. Usljed neopreznog pušenja prouzrokuju urođenici dosta često šumske požare.

Važan bijaše izbor vrsti drveća u pomenutim šumama. Između listača prokušano je pet vrsti hrasta: *Quercus serrata* i *dentata* jesu domaći i rastu sigurno, prvi polako, i ima rđavo drvo, a drugi brzo i ima drvo dobro, te će u budućnosti biti osiguran *Quercus dentata*. *Quercus mongolica* iz Mandžurije bio bi važan za gojenje hrastovog prelca, ali raste sporo, a i sjeme mu se teško pribavlja. Takoder će se morati napustiti dobro uspijevajući i lijepi *Quercus rubra* iz Sjeverne Amerike, pošto mu se sjeme preko morskoga puta često pokvari. Pokus sa *Quercus cuspidata* još su mlađi, te se ne mogu prosuditi. Pitomi kesten se u Kini odavna uzgaja i uspijeva u mješovitim sastojinam v sasvim dobro, Na svježem i dobrom tlu napreduje dobro japanska Zelkova Keaki, koja daje i izvrsno uporabivo drvo. Iz Japana donešena *Alnus japonica* i *Alnus incana*, prva za vlažnija, druga za više suva mjesta prikladna, do sada su vrlo lijep uspjeh pokazale. I njemačka crvena joha (*alnus glutinosa*) zasađuje se pokusa radi. Dobro uspijeva domaća *Sterculia platanifolia*, ali daje samo umjereno drvo, a traži zaštitu. I *Ailanthus glandulosa* uspijeva izvrsno, ali joj je drvo malo vrijedno. Krasna *Paulownia imperialis* osobito je sposobna za parkove ali za uzgoj u šumi nije, pošto zahtjeva u zimi zaštitu. Japski jasen *Fraxinus pubinervis* daje vrlo dobro drvo, ali samo raste izvanredno polako.

Najblagodarnija između svih listača pokazala se *Robinia pseudoacacia*, koja i na najlošijem zemljишtu povoljno uspijeva.

Između četinjača moraju se napustiti vrsti jela. Od borova predvidno pinija (*Pinus pinea*) dobro će uspijevati, isto tako srodnja joj *Pinus insignis*. Najsigurnije je uspio japski crni bor *Pinus Thunbergii*, dočim *Thuja* samo mjestimično.

Prvi pokusi o uzgajanju i uspijevanju različitih šumske biljaka u području Kiaučua činjeni su u vrtovima. Glavni će se vrt, kada se namiri potreba biljnog materijala za putne aleje i šume, pretvoriti u botaničku baštu.

U šumskim vrtovima Čingtau sa osobitim se marom i voćke užgajaju. Kinez je vrijedan baštovan (vrtlar), kojemu u vrtu ne manjkaju nikada najplemenitije vrsti voća. Njemačka šumska uprava snabdjeva okolna sela sa plemenitim ključićima. Ispočetka ih Kinezi nisu htjeli primati, jer su vjerovali, da kalamljenje njihovog drveća sa njemačkim ključićima znači, da će Nijemci zaposjeti njihovo vlastništvo. Voće iz Čingtua je izvrsnoga kvaliteta, isto vrijedi i za ribizle, dočim ogrozd i maline zakržljaju. U novije vrijeme pravljeni su i veći pokusi sa nasadima vinograda, te su izgledi upravo puni velike nade. I gojiteba krumpira dobro se isplaćuje.

Izvanredna snaga i pažnja leži u svim pokusima, koji se čine prikladnim, da gospodarski život mладог njemačkog područja stavi u novu kolotečinu.

Preveo V. V.

O vodjenju propisanoga dnevnika za šumarski državni izpit po uputama ravatelja L. Hufnagla.

Još iz dobe absolutističke vlade potiče prva naredba o šumarskom državnom izpitu, kojemu se je morao podvrći svaki šumarski stručnjak — bez obzira na to, da li je šumarske škole učio ili ne — ako je htio, da bude pred oblastima kao takav priznat. Ma da su od onoga vremena prilike znatno promenile, osnovana mnoge ne samo više već i visoke šumarske škole, ipak je institucija šumarskoga državnoga izpita u bitnosti ostala ista. Podpunim stručnjakom pred oblašću, ne smatra se još ni danas onaj, koji ma da je i kakovu šumarsku školu najbolje svršio, dok ne položi i ovaj državni šumarski izpit. Nekada je tom izpitu bila svrha da kandidat na njem dokaže teoretsku i praktičnu spremu za samostalno šumarsko poslovanje; danas mu je potonje glavná svrha. Taj je izpit opetno

vano kasnijim naredbami preinačivan. Dok je prva naredba izdana za absolutizma vriedila za čitavo područje tada još jedinstvene austrijske države, to su danas za čitavu austro-ugarsku monarkiju doista mjerodavne tri naredbe: jedna za zemlje zastupane u carevinskom vieću — dakle Austriju, jedna za Ugarsku i jedna za Hrvatsku i Slavoniju. Ma da su ti državni izpit u sva ova tri područja naše monarkije opetovano kasnijim novimi naredbami preuredjivani, ipak je svagdje u ova tri područja postavljen i taj zahtjev, da ima svaki kandidat o radnjama za vremena svoje prakse voditi dnevnik; odnosno pri-donjeti stručni opis svega u praksi opaženoga i obavljenoga. Glede ovoga stručnoga opisa ili t. z. dnevnika mnogi je kandidat u brigi kako da ga vodi ili sastavi, pak je to ponukalo poznatoga šumarskoga stručnjaka i pisca, g. vlastel. šumarskoga ravnatelja L. Hufnagla u Vlašimu u Českoj, da takovim kandidatima u posebnom djelcu dade potrebite upute. To djelce nosi naslov: »Anleitung zur Führung des Tagebuches für die forstliche Staatsprüfung«, a izašlo je prošle godine po drugi puta. Potreba drugoga izdanja — u razmjerno kratkom vremenu — najboljim je dokazom, da je to djelce u onim krugovima za koje je pisano, našlo dosta odziva. Kako je predmet zanimiv i za naše mladje stručare, koji se za taj izpit spre-maju, kanimo o sadržaju spomenutog Hufnaglovog djelca koju potanje reći. Primjećujemo samo, da je ravnatelj Hufnagl ovo svoje djelce napisao naročito za austrijske šumarske stručnjake i svoja razlaganja udesio prema ustanovama nove austrijske naredbe, kojoj ustanova glede vodjenja dnevnika ovako glasi: »Za vrieme prakse ima kandidat tečajem dviju godina o svojoj uporabi i tim povodom stečenih vlastitih nazora i opažanja o šumarskoj struci voditi dnevnik.«.

Iza kratkoga uvoda prelazi pisac odmah na to, da se potanje izjavi o svrsi vodjenja dnevnika. Smatra, da je svrha dnevnika u prvom redu ta, da se izpitno povjerenstvo može točno informirati kakova je bila službena uporaba kandidata za vrieme prakse, a u drugom redu, da se povjerenstvo

osvjedočiti može, da li je kandidat pokazao prigodom povjerenih mu radnja i razumjevanje, da ono što je u školi učio shodno u praksi primjeniti može. Na potonje imala bi se glavna važnost položiti, da se vidi kakva su mu opažanja i kakove si je nazore nazore sam stvorio, pa da li je pravo pojmo onu: »Ne uči se za izpit, već se uči za život«. Već iz samoga dnevnika moralo bi se vidjeti, da ga kandidat vodi za sebe, da su to njegove bilježke, koje si čini za svoje daljnje djelovanje u životu, a da to ne čini samo s tog razloga, što je to naredbom propisano.

Govoreći o samom sadržaju dnevnika veli, da krivo shvaćaju zadatak vodjenja dnevnika oni, koji često samo u kratko za pojedine dane naznače primjerice: dne toga i toga bio na vanjskom radu, radio u uredu, preuzimao drva na sjecini i t. d., već se imaju važniji odsjeci u životu i službenom djelovanju kandidata u dnevniku fiksirati kao što su: imenovanja, premještaji, uporaba u pojedinim granama šumarske službe i tomu slično.

Ovaj dio zadatka, naime da kandidat u dnevniku izvesti kako je bio u službi upotrijebljen, ne će kod vodjenja dnevnika nikom praviti potežkoća, nu veće su potežkoće kad se radi o tom, da se u dnevniku iztaknu vlastiti nazori i i opažanja. Međutim neka ne misle kandidati, da oni moraju nešto osobita izmudriti i opisati. Radi se i glede toga u glavnom samo o tom, da se vidi, znade li kandidat dovesti u sklad teoriju sa praksom u pojedinom praktičnom slučaju.

Pisac navadja sada pojedine praktične slučajeve, koji dozvoljavaju kandidatu, da na temelju učinjenih opažanja izreče svoje vlastite nazore, a da ti ne moraju ništa takova sadržavati, čim bi se njegovi predpostavljeni povriedjenima naći mogli. Primjerice spominje pisac nazore, da li je recimo opravданo ostavljati panjeve visoke 60 cm, kako se ostavljaju tamo gdje kandidat služi ili ne, i koja bi visina panjeva gledom na šumsku rentu bila najpovoljnija. Nadalje, recimo, da tamo gdje kandidat služi na južnom obronku sade smrekove biljke, a kandidat na te-

melju onog što je učio, drži, da bi bolje bilo kultivirati takov obronak borovim biljkama i tomu slično. Dakako da će i kandidat morati nastojati svoje nazore što temeljiti obrazložiti. Sve da nazori kandidata baš i ne budu skroz ispravni, dobar će dojam učiniti liepo ovakovo razmatranje na izpitno povjerenstvo; ono će viditi, da kandidat znade misliti i da si daje truda u stvaranju vlastitih nazora. Kako je baš ovaj dio zadatka vodjenja dnevnika dosta delikatan, valja da i predpostavljeni ne budu — držeć dakako svoje nazore ne samo mjerodavnim već i izključivo izpravnim — previše oštiri sudci, te budu i sami imali u tom smjeru razumjevanja za vodjenje dnevnika.

Ako i može izricanje vlastitih nazora baš s navedenih razloga nekoj puta za kandidata i s neprilikama skopčano biti, te se kandidatu u tom pogledu oprez preporuča: mnogo će mu laglje biti udovoljiti onoj ustanovi propisa, koja mu nalaže, da u dnevniku iznese svoja vlastita opažanja. U tom mu se smjeru ne valja bojati zamjere, nuždna je k tomu samo izvjetna množina marljivosti. Ovakovimi opažanjima mnogo će mu puta i ugodno vrieme proći. Tako primjerice kad je on kod kulturnih radnja zaposlen, pa čini svoja opažanja o radnji samoj; opredjeljuje koliko može jamica načiniti radnik dnevno; koja je vrsta sadnje najpodesnija i t. d. Sad je opazio recimo za reznika, uzme ga i nastoji ga opredjeliti i tomu slično. Sve će to moći za svoj dnevnik upotrebiti.

Ima više puta slučajeva, veli pisa, te je kandidat sav u brizi, gdje da nadje gradje za svoj dnevnik, a ipak je ima i na pretek. Tako, veli, mnogi kandidat zaposlen možda kod pilane misli što da piše u svoj dnevnik, a ipak može primjerice opisati svoju pilanu možda i tloris od nje načiniti, izvesti razne analize ciena i tomu slično. Tko znade gledati i opažati ne će, veli pisac, u nijednom slučaju doći u nepriliku za gradju, koju da u dnevniku obradi. Ta već same pojedine skupine izpitnih predmeta daju mu gradje za dnevnik u obilju, tako: uzgoj šuma, čuvanje i uporaba šuma, mjeračina i uredjenje šuma, dendrometrija i računanje vrednosti šuma

lovstvo i t. d. Za svaki pojedini predmet daje pisac kandidatu mnoge pobude u kom smjeru da iz vlastite prakse crpi i obradjuje gradju na dnevniku.

Ako je i sve ovo, što do sele u svom djelcu pisac navadja namjenjeno samom kandidatu, ne zaboravlja pisac dieleći savjete ni na onoga stručnjaka, komu je praktična izobrazba kandidata u prvom redu povjerena, jer mu je kandidat na službovanje dodieljen.

I takav predpostavljeni valja da pravo shvati svoju zadaću; i on mora biti prožet uvjerenjem, da ima nekih dužnosti prema takovom kandidatu. U prvom redu, da ga podupire u nastojanju, da u praksi što više naučiti može. Takav predpostavljeni morao bi držati na umu, da bi se vrieme propisane dvogodišnje prakse, dakle vrieme izmedju škole i držav. izpita imalo smatrati donekle samo nastavkom naukovanja. Takov bi predpostavljeni, veli pisac, morao nastojati, da se kandidat što sestranije u praksi upotrebljava, ali da mu uza sve to ostaje toliko razpoloživoga vremena, da uzmogne praviti svoja opažanja i na papir ih staviti. U koliko samo prilike dopuštaju valja da se dade kandidatu zgode izaći u šumu, a ne vezati ga samo na radnje u uredovnici. Predpostavljeni morao bi već s tog razloga gledati, da mu pridjeljeni kandidat u praksi što više nauči, jer će ovako i sa svoje strane doprinjeti k tomu, da unapriedi probitak službodavca time, što će uzgojiti valjan činovnički pomladak prema onoj: »na mlađima sviet ostaje«. Ne budu li ovakovi kandidati uživali dobru praksu, ne će se iz njih razviti vrstni stručari, a bez takovih se ni valjana šumska uprava zamisliti ne može — a sve na štetu službodavca.

Razpravljujući razna stručna pitanja, dati će i sam predpostavljeni ovakovom kandidatu lahko koju uputu za vodjenje dnevnika. Ovakovim razpravljanjem mnogi će se pojmovi bolje razbistriti, a samo na korist obih stranka. Jer, kako pisac zgodno primjećuje, od kako sviet obstoji mlađi nasliedjuju starije, a sve izučio nije još nitko. Zato se često i dešava, da

stari rado sve novotarije zlima drže, a mlađi bi opet sve staro rado zamjenili novim, jer još nisu naučili čekati. Predpostavljeni, spominje pisac, ne bi smio svrći s uma, da u znanosti ne ima zastoja, niti bi ga smjelo biti, pa ako se i u praksi ne može svagda uzporedo koracati sa znanosću, ipak se mora koracati u školi. Ne bi on s tog smio preoštrim sudom ubijati u kandidatu povjerenje k znanosti, jer se teorija i praksa medjusobno ne izključuju; one bi se morale harmonički nadopunjivati. U tom smjeru, veli pisac, mnogi stariji često grieše. Oni mnogo puta preko novijih nazora posmjehom prelaze, ni ne izpitujuć, da li je to doista opravdano. A to je više puta povodom, da se kasnije i mlađi zatim povode, misleć da će se time pred svjetom pokazati kao uvaženi i izkusni praktičari. Nije sramota, veli pisac, ako u praksi mnogo zaposleni stručar i ne dospije, da sve nove stečevine znanosti odmah spozna i usvoji, jer to zahtjeva znatnih žrtava na novcu i vremenu: nu sramota je, kad on osudjuje nove stečevine i nazore, koje ni pravo ne pozna, niti je o njima sabrao u praksi dovoljno izkustva. To je više puta i razlogom, da praksa često zapane u šablonu, pa da se i kod mnogih uprava sve obavlja tako kao i prije više decenija, a sjegurno ne na korist šumske rente. Zato neka slobodno mlađi ljudi rade, računaju i razmišljaju. Onaj, koji je naučio misliti, znati će se kud i kamo laglje snaći, naiđe li na kakove zapriče, nego onaj, koji traži, da za njega samo drugi misle.

Dobro će biti, bude li se predpostavljeni i sam češće osvjedočio, koliko se kandidat oko svojega dnevnika bavi, da li je takav odmah voditi počeo i kako ga vodi, to će mu glede samog vodjenja moći mnogim dobrim savjetom pomoći. Zajednički pohodi šuma najbolja će prilika biti na razno razpravljanje stručnih pitanja o uzgoju šuma, uređenju, dendrometriji i tome slično. Na mnoge nedostatke znanja moći će se kandidat lako upozoriti, a steći će time sjeguran praktični pogled, bez kojega se ne može ni steći ono pravo sposobljenje za samostalno vodje šumskoga gospodarstva.

Ravnatelj Hufnagl nije zaboravio u svom djeleu ni na to, da kandidata uputi koju formu da dade u svom dnevniku. Vezana knjiga, veli, neodgovara, jer ili ne će dostati ili će biti i prevelika; uz to se takova knjiga, koja se često u ruke uzima, ne može ni sasvim uzčuvati, a zaprljavu li se pojedini listovi takove, nije ih moguće izmjeniti. Najbolje će s toga biti, da kandidat svoj dnevnik na pojedinim arcima papira voditi počne, da takve numerira. a kad ih je izpisao, pohrani u posebnom omotu. Prije izpita neka takove arke uvezati dade. Neka izpiše svaku stranicu per extensum, a neka piše čisto, uredno i čitljivo, a sam tekst može, gdje mu se shodnim čini, odgovarajućimi slikami objasniti. Ne preporučuje se, veli pisac, dnevnik predhodno samo u konceptu voditi, a izradbu čistopisa do pred sam izpit odgoditi, već odmah valja izradjivati čistopise. Pogled na gotovo, veli pisac, pobudjuje neprestano na daljni rad; odgadjanje na zadnje valja.

Na čelo svakog sastavka neka se stavi oznaka mjesta i datuma, a tim će se pružiti i dokaz, da je dnevnik doista tečajem dviju godina vodjen.

Baveći se svojim službenim poslom i vodeći dnevnik, morat će kandidat nastojati da uzdrži i još proširi ono znanje, što ga je u školi sakupio. S tog bi se razloga morao kandidat brinuti, da mu budu uviek pri ruci njegove knjige i bilježke, a nastojati, da si i koju novu knjigu nabavi. Uz to morao bi bar jedan stručni časopis da čita. Više je, nego vjerojatno, da će i ovim putem moći doći na pobude, kad bude sakupljao gradju za svoj dnevnik. Kako su šumarski koledari nuždno pomagalo svakom stručnjaku, ne bi kandidat ni bez njega smio biti. Stručnu literaturu, veli pisac, neka kandidat prati, koliko mu samo razpoloživo vrieme dozvoljava. U tom pogledu dobro će mu doći ona djela, koja šumska uprava u svojoj knjižnici imade. Danas je, iztiče pisac, i onako već svagdje običajno, da šumske uprave nabavljaju bolja stručna djela, a ta će ona svakako rado i kandidatu na porabu dati.

Kako bi se imao dnevnik voditi, pisac to podkrijepljuje

pojedinimi izradjenimi primjeri, što njegova prijašnja razlaganja najbolje upotpunjaje.

Kako je ova brošura ravnatelja Hufnagla u prvom redu namjenjena austrijskim kandidatima, donosi pisac na koncu iste u izvadku glavne ustanove odnosće se na šumarski državni izpit iz najnovije naredbe c. kr. ministarstva za poljodjelstvo od 3. veljače 1903.

Iz ovoga, što smo glede ove brošure naveli, vidi se, da je ravnatelj Hufnagl izdanjem iste doista pravo potrebi udovoljio, te si time na zahvalu obvezao mnoge kandidate. Liepe savjete, koje im glede vodjenja dnevnika daje, mnogomu će od njih dobro doći. Sama brošura izašla je u drugom izdanju prošle godine nakladom knjižare W. Fricka u Beču, te joj je ciena 1·2 K., a možemo ju i našim kandidatima najtoplje preporediti.

I. P.

LISTAK.

Osobne viesti.

Imenovanje. Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obnašao je imenovati kr. kot. šumara II. razr. Gjuru Demetrovića u Grubišnom polju, kr. kot. šumarom I. razr. kod kr. kot. oblasti u Belovaru.

Šumarsko i gospodarsko knjižtvo.

Novo je izašlo:

Conwentz: Die Gefährdung der Naturdenkmäler und Vorschläge zu ihrer Erhaltung. Berlin 1904.

Kraetzl: Das Fürstentum Liechtenstein und der gesammte Fürst Johann von und zu Lichtensteinsche Güterbesitz. 7. Auflage.

Ovo zanimivo djelce izašlo je u Brnu već god. 1903. nakladom samoga pisca, nu nismo ga do sele oglasili, jer ga nismo nigdje oglašena našli. Djelo je ovo tim zanimivije, što je gotovo jedino svoje vrsti.

SchüllermaNN: Praktische Berechnugstabellen für Taglohnenschichten mit einem Anhang über Berechnung das Rindenentganges beim Eichenstammholz. Izašlo u Schweinfurtu kod E. Stoer'a. Ciena 50 pfen.

Lindner: Ornithologisches Vademekum. Taschenkalender u. Notizbuch für ornithologische Excursionen. Izašlo u Neudammu kod J. Neumannna. Ciena 2 mar.

Bauer: Die Jagdgesetze Preussens. Izašlo kod istoga (Neumannna). Ciena 9 mar.

Dankelman: Das Wildschongesetz v. 14./VII. 1904. nebst Ausführungsanweisungen. Izašlo u Berlinu kod P. Parey'a. Ciena 1 $\frac{1}{4}$ mar.

Forst und Jagdstatistik für das Jahr 1901. Ovo je separatno izdanje iz „Statistische Monatschrift“. Izašlo u Beču kod A. Höldera. Ciena 1 K.

Promet i trgovina.

Prodaje u našim hrastovim šumama mogu se u glavnom dovršenim smatrati. Još se doduše ovdje ondje pojedine čestice na dražbu iznose, nu većinom su to samo manji objekti ili pojedine naknadne prodaje, na koje su se šumoposjednici u zadnji čas odlučili; možda najviše zbog vrlo povoljnih trgovačkih konjunktura, koje u hrastovini sada vladaju, pa ne će da dobru zgodu promaše. Za to se ali u samim šumama što marljivije radi, naročito gotova roba izvaža, jer su prilike za izvoz ove zime vrlo povoljne. Zemlja je smrznuta, a snieg, taj najbolji popravljač loših šumske puteva, omogućuje, da se izradjena šumska roba i iz takovih predjela lahko izvozi, iz kojih inače izvoz mnogo briga zadaje našim drvotržcima. Prema vladajućim prilikama vremena ima dakle temeljite nade, da će radnja campagna 1903./4. i po drvotržce povoljno izpasti, kao što su po šumoposjednike povoljno izpale prediđuće prodaje. U obée se može reći, da je minula godina bila povoljna po šumsku trgovinu, pa kad nam budu poznati podatci naše šumsko-trgovačke bilance i za mjesec prosinac pr. godine, osvrnut ćemo se na tu bilancu još potanje.

Za sada od zamašaja je koli po naše šumovlastnike, toli po naše eksportere šumske robe, kakovi će se trgovački i carinski ugovori sklopiti sa onim državama, u koje se ta roba u velikoj mjeri izvozi. Ponajpače kakav će se carinski i trgovački ugovor sklopiti sa Njemačkom, tim glavnim konsumentom drva iz našega čitavoga carinskoga područja. Koliko se iz do sele objelodanjenih viesti zaključiti može, ne će, valjda, biti ti ugovori za nas više toli povoljni, kakovi su do sada bili. Nastojanje njemačkih ugovaratelja ide za tim, da se znatno višom carinom oteža uvoz rezane robe, a tim se u velikoj mjeri ugrožavaju interesi mnogobrojnih pilana našega carinskoga područja. Upravo radi toga, što naši ugovaratelji žele bar donekle obez-

biediti interes austro-ugarskih pilana, zapinjalo je čitavo ugovaranje, te se željeni sporazumak nikako postići mogao nije. Mislimo, da će se međutim ipak postići, jer taj sporazumak leži u interesu obih ugovarajućih stranaka.

Ma da i jest naša monarkija, kraj velikoga obilja šuma upućena u obće na izvoz svoga suviška na drvu, naročito na izvoz u Njemačku: to je i Njemačka upućena, da svoj manjak uvozom pokrije, naročito uvozom iz naše monarkije, kao razmjerne najzgodnijim. Sklope li se i koliko povoljni ugovori sa Njemačkom, bit će velik i u buduće naš eksport šumske robe u Njemačku, jer sveudilj rastuća njemačka industrija sve više i više drva treba. Budu li povišenu carinu doista — kako neki misli — morali nositi samo njemački konsumenti toga drva, pokazat će budućnost. Naše je mnjenje, da će te veće carine osjećati i i naši eksportери, odnosno naši šumovlastnici, za to je i opravdana uporna borba naših ugovaratelje, da s novimi ugovori osjeguraju, ako već ne i dosadanje, a ono svakako što povoljnije uvjete za uvoz našega drva u Njemačku. Svakako je povoljnije, ma i uz neke žrtve, uzčuvati već odavno okupirano i poznato tržište, nego tražiti nova tržišta i boriti se žilavom konkurenjom, koju danas, pogodovanu savršenimi novovjekimi prometili, svagdje nalazimo. To je konkurenacija američka, pak nekih šumovitih iztočnih i sjevernih europskih zemalja i susjedne nam Bosne. Konkurenacija potonje nije više tako oštra nakon mnogih provjeda naročito s austrijske strane, a kako to proizlazi i iz vesti, koju na drugom mjestu u ovom broju našega lista donosimo.

Iz upravne prakse.

Osudjenje radi prekršaja šumskoga zakona nije zakonski razlog, da bude ukinut izbor glavarom zemljistične zajednice. — Prinos k tumačenju §-a 37. zakona od 25. travnja 1894. o uredjenju zemljističnih zajednica.

Rješitba kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 6. rujna 1904. br. 68.149. glasi: Rješavajući izvješće od 28. kolovoza 1904. broj 896./u. o. u predmetu ukinuća izbora Mihajla J. glavarom zemljistične zajednice T., u kojem predmetu je kr. kotarska oblast u L-u odlukom od 24. kolovoza 1903. br. 6096. ukinula izbor Mihajla J. glavarom zemljistične zajednice T. temeljem ustanove §. 37. zakona od 25. travnja 1892. o uredjenju zemljističnih zajednica iz razloga, jer je pravomoćnom presudom kr. županijske oblasti u V. od 4. rujna

1901. br. 7731. sudjen na naknadu šumske štete, a županijski taj upravni odbor, odpućenjem utoka Mihajla J., odlukom od 11. siječnja 1904. br. 1626./u. o. prvomolbenu odluku potvrdio, — kr. zemalj. vlasta, odjel za unutarnje poslove, obnalazi uvaženjem utoka Mihajla J. nižestepene odluke ukinuti i ostaviti dne 14. veljače 1903. u glavnoj skupštini obavljeni izbor Mihajla J. glavarom zemljište zajednice T. netaknutim.

Po §. 37. citiranog zakona vlastna je upravna oblast dokinuti samo onaj izbor, koji je pao na osobu pravomočno osudjenu sbog kažnjiva čina, počinjena s koristoljublja, pri čem se uzimaju u obzir samo sudbeno kaznene osude, medju koje ne spadaju prekršaji šumskog zakona.

S toga upravna oblast nije bila vlastna dokinuti izbor Mije J. sve kad bi i bio — kao što nije — presudjen kao krivac prekršaja šumskoga zakona.

Radi razumjevanja stvari valja iztaknuti, da je proti utjecatelju gore navedenom presudom županijske oblasti broj 7731. potvrđena presuda kot. oblasti u L. od 24. travnja 1901. br. 65., kojom je utjecatelju nametnuta samo solidarna dužnost, da plati šumsku štetu, počinjenu po njegovom sinu Milku J. i Jovi G. dočim utjecatelj sam nije proglašen krivcem šumskoga prekršaja.

(U Mjesečniku pravnika država priobčio *F. Haladi*.)

Upravne oblasti nadležne su odlučivati o dužnosti krčenja šume uz susjedna zemljišta samo u onim slučajevima, za koje postoji specijalni politički propisi. — Odredba glede okresivanja grana drveća, koje se nalaze na zračnom prostoru susjeda, ne spada u nadležnost upravnih oblasti.

Kr. kot. oblast u Z. odlučila je odlukom od 1. srdnja 1903. broj 4656., da je kr. držav. šumska uprava dužna u roku od 14 dana, na na šumskom sredu R. zvanom od humke 3. do 7. uzduž zemljišta F. M., P. P. i P. K., svoju šumsku površinu u širini od 8 metara izkrčiti, te taj prostor ostaviti kao zračnu liniju;

a kr. županijska oblast u V. odlukom od 4. kolovoza 1903. broj 17.500 prvomolbenu odluku preinačila te F. M. i dr. odputila njihovim zahtjevom, da rečena uprava izkrči šumu odnosno okreše grane drveća uz njihove oranice, na redoviti put pravde.

kr. zem. vlasta, odjel za unutarnje poslove, podvrdila je drugomolbenu odluku rješitom od 15. siječnja 1904. br. 88947. ex 1903.

Razlozi: Prema ustanovama §§. 354. i 364. o. g. z. može vlastnik stvari služiti se njome po volji svojoj, u koliko se time ne

vredjaju prava trećega, niti se ne prestupaju granice propisane u zaštitu javnog dobra.

Prema tomu može vlastnik zemljišta na istomu i šumu gojiti, ako njegov susjed nije stekao prava, da mu to zabrani ili ako sadjenje šume do stanovite udaljenosti ne zabranjuju politički propisi.

Takovi propisi zabrane gojiti šumu postoje po vodnom pravu, da nasadi ne prieče slobodno oditanje vode, zatim uz javne ceste i željeznice, te konačno po §. 21. vinogradarskog reda za blizinu vinograda.

Ne ima pako propisa, po kom bi vlastniku zemljišta zabranjeno bilo gojiti šumu tik uz ine vrsti kultura zemljišta, pak se za to izvršavanje vlastništva zemljišta uz iste mora smatrati neograničenim.

Mora se dakle u tim okolnostima vlastniku zemljišta priznati pravo da na na njem goji i šumu, ma da ista svojim zasjenjivanjem škodi susjednom zemljištu.

Prema tomu zahtjev F. M. i dr., da kr. drž. šumska uprava bude obvezana očistiti od šume prostor od 8 metara širine uz njihovu medju ne nalazl nikakova uporišta u zakonu.

Što se pako tiče onog diela zahtjeva, da je rečena uprava dužna okresavati nadvišeće grane i izčupati korenje stabala, koja se nalaze u zemljištu molitelja, — to je ovaj zahtjev u toliko neosnovan, što se te grane i korenje nalaze na zemljištu, odnosno zračnom prostoru pritužitelja, dakle prema §§. 297. i 422. o g. z. u njihovom posjedu i vlastništvu, te vlastnik šume niti smije a još manje može biti dužan sva, tudje vlastništvo sačinjavajuće grane i korenje, — kresati odnosno čistiti.

Neosnovan je pako ovaj pred političkom oblasti stavljeni zahtjev još i u toliko, što ovaj predmet po svojoj naravi ne spada pred upravne nego pred sudbene oblasti. — Upravna oblast zvana bi bila jedino onda, ako bi se porodilo pitanje o tom, u koje doba godine se takovo okresivanje smije preduzeti, s obzirom na ustanove §. 12. š. z. ili ako bi se porodila dvojba o tom, da li je kresanje grana šumskog drveća dopustivo iz šumsko-redarstvenih propisa. — Nu u nazočnom slučaju takovo pitanje nije nastalo, jer je rečena uprava pristala na okresivanje u vremenu od mjeseca kolovoza do ožujka, nu ne po najluđoj zimi i time priznala, da to okresivanje nije na štetu napredka šume.

(U Mjesečniku pravnika država priobrio Dr. A. Goglia.)

Različite viesti.

Mufloni u Ugarskoj. Za vlastelinstvo Ghymes u sjevernoj Ugarskoj nabavljeno je prije 36 godina 10 komada muflona iz zooložkih vr-

*

tova u Njemačkoj. Ti su eksemplari izpušteni u gorske šume toga vlastelinstva, pa kako im sve dobro prijalo. ta se je divljač od toga vremena tako razplodila. da je do god. 1904. ubijeno u području samoga vlastelinstva 759 komada ove divljači. Ako se pribroje k tomu oni eksemplari, koji su prešli u susjedna lovišta i tamo postreljeni, može se reći, da je do konca pr. god. ubijeno u tom gorskom kraju — nji-transka županija — do tisuću komada ove udomačene divljači.

Vlastelinstvo Pakrac—Buč—Kamensko, jedno od najvećih naših vlastelinstva, a po obilju šuma pravo šumsko dobro, prešlo je nedavno iz ruku sadanjega vlastnika pl. Somsé'a u ruke jedne züriške banke.

Stornirani ugovori za izerpljivanje šuma u Bosnoj. Kako u nekim stručnim listovima čitamo, stornirala je bos.-herc. zemalj. vlada ugovore s nekim drvotržcima, koji u tamošnjim šumama rade. Po viesti „Oesterreichische Post- und Jagdzeitung“ razlog je taj, što se je konstatovala devastacija na izerpljivanje predanih šumskih površina.

Orao zmijar (*Circaetus gallicus*). Orao zmijar (njem. Schlangenadler, Schlangen bussard) veoma naliči škanjcu mišaru (*Buteo vulgaris Mäusebussard*) pa se je bez dvojbe u mnogo slučajeva s njime zamjenjivao, dok nisu ornitolozi obratili veću pažnju na tu rijetku grabilicu. Još početkom prošloga (19.) vijeka bio je orao zmijar veoma slabo poznat, no pomnim se opažanjem doznao, da gnijezdi u cijeloj srednjoj Evropi našli su ga na gnijezdu čak u Pruskoj, Šlezkoj, Brandenburgu, Mecklenburgu, a opazili su ga kao pticu selicu po Njemačkoj, Austriji, južnoj Ruskoj, na Balkanskom poluotoku, Italiji, Franceskoj i Španjolskoj; u Englezkoj i Škandinaviji nije se još opazio. On je u srednjoj Evropi ljetni gost, koji dolazi koncem travnja i početkom svibnja, a odlazi na jug u rujnu, da sproveđe zimu u srednjoj Africi i južnoj Aziji sa drugim vrstima svoga roda, koji u onim krajevima stanuju. I u Hrvatskoj su ovoga orla već više puta uiovili, a početkom prosinca ulovljen je jedan krasan primjerak u Lici. Po tomu se može zaključiti, da orao zmijar za blage zime u hrvatskim krajevima možda i prezimljuje. Da se ta lijepa i koristna ptica grabilica kod nas udomi i umnoži, nakanio sam ovim redcima lovциma, šumarima i svim prijateljima perjatoga svijeta preporučiti, da orla zmijara koliko je samo moguće poštede.

Orao zmijar je orao srednje veličine: odrasao mjeri 64—70 cm. u dužinu, a raskriljen hvata 157—180 cm., rep mu dosegne do 30 cm. a krilo do 56 cm. Tijelo mu je prugo, ali jako, vrat kratak, glava pričinjeno velika, a jaki i već od početka svinuti kljun okanča se velikom kukom. Voskovica na kljunu mu je jasno modre boje kao i noge, a šarenica u oku lijepo žuta. Cijevanica (Lauf) mu je duga, a prsti kratki sa kratkim i slabo svinutim ali zašiljenim pandžama; srednja pandža

veli Naumann, to mu je lik sličan orlovu, a motrimo li ga sa strane, onda se pričinja sličnim škanjcu mišaru. Ako padne, rado posjećuje pjeskovita mjesta bizu vode i skakuće tude kao gavran, pa onda lagano odleti.

Za velike ljetne vrućine sklone se na koje stablo i miruje osvoljen po cijele sate. I za noćište odabire rado osamljena stabla odakle može pregledati cijeli okoliš, ali i tu mu se čovjek može lako približiti. Zmijar zaslužuje punim pravom svoje ime, jer lovi poglavito zmije, ali ne štedi ni guštera i žaba, pače proganja i miševe, slabe ptice, veće kukce, stonoge i rake. Ali plazavci i vodozemci su mu najmilija hrana. Na zmije navaljuje nekom prirođenom, osobitom vještinom, tako da mu ni najpogibeljnija otrovnica ne može ništa ili malo nahuditi. Strjelimice se baci na svaku zmiju, što ju opazi, bila velika i bijesna koliko mu drago; jednom ju nogom pograbi iza glave, drugom nešto dalje otraga uz glasno kliktanje i udaranje krilima. Kljunom pregrize zmiji suhe žile tik iza glave, pa mu plijen sada leži bez otpora u pandžama. Za koji čas počne gutati zmiju od glave, dok se ona još često bijesno vijuga; kod svakoga zalogaja prekine joj hrptenieu, ali joj tijela nikada ne pretrega, da ga na komade proguta. Progutane ljsuske i kosti izbacici kasnije kao gvale. Njegova osobita spretnost i gusto perje jedina su mu obrana od otrova zmija, ali ni on nije sjeguran od otrova, kako se je prije mislilo. Da se o tom osvjedoči, dao je Micklenburg, da upekne ridjovka u glavu orla zmijara, što ga je bio pripitomio. Iza ugriza je orao očevidno gubio svoju živavnost, a napokon je treći dan poginuo.

Orao zmijar vije si gnijezdo obično na visokim stablima toli crnogorice, koli bjelogorice, a kadkada i na pećinama. Često se nastani i u svom starom gnijezdu, jer se parovi vraćaju više godina na mjesto, gdje su gnijezdili. Staro si gnijezdo najprije poprave, a ako su pri tom bili češće uznemireni, potraže si sjegurnije mjesto i sagrade si novo gnijezdo. Gnijezdo mu nije veće nego škanjčevi gnijezdo, a sastoji se od ne debelih suhih grančica, kojima je i udubina gnijezda obložena. I zmijar si obloži gnijezdo zelenim lišćem i grančicama, kao i druge grabilice. Prije parenja igraju se mužjak i ženka tjerajuć se po zraku uz glasno kliktanje, dignu se visoko u zrak, pak se opet spuštaju, dok se napokon ne spusti ženka na svoje gnijezdo, a mužjak na koje bliže počivalište. Početkom svibnja, malo iza svoga dolazka, iznese ženka jedno, razmjerno veoma veliko, dugoljasto okruglo jaje, tanke hrapave lupine a modrušastobijele boje. Na jaju leži i mužjak i ženka, a kada leže vrlo se teško dadu sa gnijezda protjerati, osobito ženka. Iza 23 dana izvali se mladi zmijar, koga oba roditelja veoma brižno hrane žabama, gušterima, slijepičima, otrovnim i neotrovnim zmijama, koje

ima na nutarnjoj strani malu oštricu. U opće mu noge naliče da škanjeve noge. Cijevanica i prsti pokriveni su mu pravim oklopom od štitova! Duga i široka krila sižu do kraja repa, kada su sklopljena; u njima je 4-to letno pero najduže. Veliko pokrivno perje leži rahlo, a na glavi i šiji se zašiljuje, kao i kod pravih orlova. Prsten oko očiju i uzdica (Zügel) porasli su kratkom vunastom pahuljicom bijele boje, izpod koje vire sa zaklopica, početka kljuna i ustnoga kuta crne krute čekinje. Po čelu, grlu i licima je perje bijelo sa uskim smedjim črknjama, a kruto i zašiljeno perje na glavi i šiji je tamno-smedje sa jasnijim rubom; volja i gornja grud su jasnosmedje sa crnim bodrljicama, prsi, bokovi i duge gaće kao i donje pokriveno perje na krilima je bijelo sa rijetkim jasno smedjim popriječnim pjegama, koje su na sredini prsiju i trbuha najgušće se poredale. Hrbat, pleća i malo pokrivno perje na krilima je tamno smedje boje sa jasnijim rubom i crnim bodrljicama. Ravni mu rep sastoji od 12 tamno-smedjih pera sa crnom bodrljicom i jasnijim rubom. Na repu su tri poširoka crna popriječna veza i široki bijeli vez na vršku. Mladi se zmijari malo razlikuju od starih, samo su im vrat i prsi gotovo bez pjega.

Do prije malo godina smatrao se je orao zmijar velikom rijetkosti, a ni danas se on ne može ubrojiti medju obične ptice, premda su ga već našli po cijeloj Evropi, osim najsjevernijih krajeva. Rado se zadržaje po većim samotnim šumama, a voli vlažne, močvarne šume, toli po ravnicama koli po briježuljeima; tu provodi orao zmijar miran svoj život i malo se ističe, pa je stoga do nedavna bio još slabo poznat. Njegovo držanje, živovanje i običaji više nas sjećaju na škanjea, nego li na pravoga osla. Po opažanjima Brehmovim je orao zmijar mirna i lijena, ali mišićao i svadljiva ptica, koja se ne brine za drugo, nego za plijen, što ga proganja i za svoje drugove, koji su u lovnu bili sretniji od njega. Kada na stablu sjedi, bulji svojim velikim očima na lovca koji mu se približuje, ali ne misli, da odleti. No na stabla sjeda obično samo pod večer i rano u jutro, dočim po danu lagano i mirno ide za svojim lovom, kružeći lebdi nad poljanom, gdje se nuda plijena ili sjedi mirno uz vodu. Kada na plijen navaljuje, spušta se lagano, a kad je blizu tla leti još koji čas sa nekoliko udaraca krila, dok napokon pruženim nogama ne padne na tlo, da uhvati progonjeni plijen. Kada lovi uz vodu, rado gacka po plitkoj vodi. Čudnovato je, što orao zmijar prijekim okom gleda svoje drugove, koji su u lovnu bili sretniji od njega. Čim se koji zmijar spusti, da uhvati svoj plijen, već navali drugi zavidan mu drug bijesno na njega, da mu otme plijen; obično započne tada tako oštra svadja, da se često zmijari zakvače pandžama i na tla padnu, pa ne mogu ni uzletiti. Ako motrimo živa orla zmijara s prijeda,

mu s početka razkomadane pružaju. Ako mladomu pogibelj prijeti, prenese ga majka u drugo sjegurnije gniazdo. Prije krutoga perja, naraste mladim gusta bijela pahuljica.

Mladi zmijari budu veoma pitomi, ako se čovjek oko njih mnogo bavi, pa se na ljude brzo priuče. Na bačeno im meso bace se raširenim krilima uz glasno kliktanje „bli, bli“, kao i škanjevi mišari, i plaho se ogledaju, kao da se boje, da im tko plijena ne odnese. U sužanjstvu je orao zmijar veoma miran i osobito mu godi, ako može po vtše ura u vodi stajati i češće se kupati. Nu pomanjkanje slobode i zgodne hrane ne može dugo podnijeti.

Po hrani njegovoj moramo držati orla zmijara za gospodarstvo posve bezopasnom, a možda i upravo koristnom pticom, pa bi željeti bilo, da se ta velika lijepa i osobita grabilica po svuda štedi i čuva. Uz štednju postao bi orao zmijar za koje vrijeme mnogo običnjim, premda se slabo umnaža. Nu ta će se nada teško ispuniti, jer zmijara ubijaju, gdje se pokaže, kao i svaku veću pticu grabilicu, većina bo lovaca smatra bez opravdana razloga svaku pticu grabilicu škodljivom, pa misli da ju za to valja zatirati.

Prof. Ante Korlević.

Ugarsko zemalj. šumarsko društvo održalo je svoju glavnu skupštinu u Budimpešti dne 18. prosinca pr. godine. Skupštini je predsjedao društveni predsjednik barun Desider Banffy. Deakova nagrada dopitana je šumar. nadsavjetniku E. Vadašu za „Monografiju bagrema“. U ovoj su skupštini i društvena pravila donekle preinačena, a obavljen je i izbor desetorice novih članova upravnoga odbora; medju ovim novim članovima nalazi se i barun Artur Feilitsch jedan od saborskih podpredsjednika u zadnjem saboru. Kako smo već prije javili, poduzelo je ug. šumarsko društvo tečajem pr. god. oveće naučno putovanje u Bosnu i Hercegovinu, te je o tom u godišnjem izvještaju potanko referirano.

O prirastu drveća u švedskim šumama. Podatci, koje su objelodanili učestnici prošlogodišnje ekskurzije austrij. držav. šumar. društva u skandinavke šume, mogu u velike zanimati i naše šumarske stručnjake, jer se iz istih najbolje vidi od kolikoga su upliva stojbinski faktori na rast šuma u obće, a njihov godišnji prirast napose. Uslijed nepovoljnih stojbinskih prilika godišnji je prirast u tamošnjim šumama, prema našem, vrlo malen. I prirast u visinu i u debljinu neznatan je. Da primjerice borovo stablo dosegne promjer u prsnoj visini od 33 cm. treba u sjev. Švedskoj popriječno 160—200 godina; u to vrieme naraste ono 16—18 m. visoko, a popriječni mu kubni sadržaj deblovine iznosi oko $0\cdot6 \text{ m}^3$. Hoće li se uzgojiti stabla s prsnim promjerom od 45 cm. treba k tomu do 300 godina. Sjećivim stablima smatraju se ona, kojih prsni promjer iznosi 33 cm. i više.

Austrijski „Forstmannsbund“. Pod ovim nazivom osnovalo se je nedavno u Beču posebno družtvu sastojeće samo od članova po zanimanju šumara. Dočim je ostalim brojnim šumarskim družtvima u prvom redu zadaća unapredjivati interes racionalnoga šumarstva, ovom je udruženju glavna svrha unapredjivati stališke interese pripadnika šumarske struke, naročito onih, stojećih u privatnim službama.

Šumarstvo u našem saboru. Prigodom generalne debate o proračunu uezio je rieč g. narodni zastupnik prof. dr. Šilović, te medju ostalima progovorio i o prilikama našega šumarstva, upozoriv i opet na potrebu bržeg pošumljenja naših prostranih kraških goljeti i na nuždu, da se naše šumogojstvo dovede što moguće više u sklad s potrebami naroda, naročito kod imov. obćina u bivšoj Vojnoj Krajini. Jedan od iztaknutih zahtjeva ipak ne držimo ni provedivim a ni shodnim, i to onaj, kojim gosp. zastupnik preporučuje krčenje pojedinih im. obć. šuma i pretvorbu izkrčenoga tla u druge kulture. Kad bi se to u praksi provadjati počelo, ne bi imov. obćine mogle udovoljiti svojem glavnom pozivu, naime vodjenju potrajanog šumskoga gospodarstva koje krčenja šumskoga tla izključuje, a kako to izrično propisuje § 7. zakona od 8. lipnja 1871. „o odkupu šumskih služnosti itd.“; nu ne bi to ni shodno bilo, jer već danas pravoužitnici ne mogu — gospodari li se potrajno — dobiti iz šuma imovno-obćinskih toliko ogrieva, koliko doista trebaju, a kako bi tek onda bilo, da se šumska površina umanji?

O gospodarskoj i šumarskoj nastavi u Českoj. Kako neke bečke novine javiše, radi se o tom, pa se na českoj c. kr. tehničkoj školi osnuje posebni odjel za gospodarstvo i šumarstvo iz kojega da se po vremenu stvori posebna česka visoka škola za zemljoteštvo, poput one bečke.

Najdeblje stablo u Njemačkoj jest orijaška lipa kod Staffelsteina u Bavarskoj. To stablo ima u obsegu preko 17 m. a prsnii promjer od 5·45 m. Starost ove lipe ciene na 1100—1200 godina; sredina je stabla sasvim šuplja. Šupljina bila je već početkom prošloga stoljeća tolika, da je g. 1814. franceski maršal Berthier mogao u nju na konju unići i okrenuv konja opet iz te šupljine izaći. Danas je ovo orijaško stablo djelomično suho, samo se još polovica krošnje svake godine zelenim ruhom pokrije, a ta još i krasno cvate. Lipe su u obće nakrupnija i najstarija stabla u Njemačkoj, a kako ih ima više koje slove sa svojih dimenzija i starine, bit će da su to ostaci onih starih još od Slavena cijenjenih stabala, koji su negda obitavali u mnogim krajevima današnjega njemačkoga carstva. Govori tomu u prilog doba tih lipa, koju stručnjaci ciene nu tisuću i više godina.

Površina šuma u Bosni i Hercegovini iznosi polag najnovijih podataka 2,459.715 ha ili upravo oko 50% ciele površine (u Bosnoj

52·2% a u Hercegovini 39·4%). U Evropi ima jedino Finska više (56%) šuma. Na visoke šume odpada 1,577,989 ha (61·8) na sitne 559,655 (22·1%) a na šikare 412·071 (16·1%). Na državne šume odpada ogromna površina od 1,997,945 ha ili 78·4% svekolike šumske površine.

Tiskarske pogrieške. U zadnjem broju ima medju nekim inim tiskarskim pogrieškama i nekih koje toliko smetaju, da smo ih dužni izpraviti. Tako na strani 20. ima mjesto sibroin biti fibroin a na str. 23. redak 21. mjesto intervencijom stojati inversionsom.

Dopisnica uredničtva. Umoljavamo gg. članove i predbrojnikе, da nas o svakoj promjeni u adresama obaviestiti izvole, jer nam je i opet vratila pošta neke listove kao nedostavive; ujedno upozoravamo ponovno, da se članarina, predbrojnina i drugi novčani iznosi imaju slati s a m o na adresu slav. predsjedničtva hrv.-slav. šumarskoga lista (Zagreb, Markov trg br. 3) a ne na uredničtvo, jer to samo neprilikah prouzročuje.

G. G. V. u O. Hvala na pripisanom — za br. 2. stiglo prekasno.

G. V. S. u V. s. Hvala na pripisanom — možda ćemo ipak upotriebiti i ono, koje prvo primismo.

Poziv.

Kako sam već objavio, kanim izdati „Geodeziju“, djelo, koje će svakom od naših domaćih stručnjaka moći dobro doći, pak umoljavam s toga p. n. gg. družtvene članove, šumarske stručnjake i sve ine prijatelje, da me u tom nastojanju poduprijeti izvole predbrojbom. Ne mogu se naime odvažiti na izdanje spomenutoga djela, dok si ne osjeguram predbrojbom oveći broj kupaca. Moje 27-godišnje djelovanje na tom polju neka bude jamstvom, da će djelo odgovarati naročito pako potrebama gospodarskih i šumarskih stručnjaka. Ujedno umoljavam svu onu gospodu, kojima sam na blagohotno raspačanje priposlao moj „Obodni način mapovanja sa stolom“, da me se izvole sjetiti, u koliko me se još sjetili nisu.

Franjo pl. Kružić,

profesor tehničke srednje škole u Sarajevu.

Broj 99.820.—1904.

Oglas.

Kr. hrv.-slav. dalmat. zemaljska vlada odio za unutarnje poslove, prodaje sa zemaljskog dobra Božjakovina šarene za prigoj i to:

I. leglo god. 1904. slabije vrsti uz cenu od 1 K 50 f. a veće vrsti uz cenu od 15 K po 100 komada. Nadalje imade smudjeva legla iz g. 1902. uz cenu od 10 K po 100 komada.

II. leglo god. 1903. uz cenu od 1 K po komadu (oko $\frac{3}{4}$ kg težki).

Po redu stizajućih naručba razašiljat će se ribe uz sve moguće mjere opreznosti i uz shodnu uputu željezničkog osoblja kao brzovoz u drvenim posudama na trošak i pogibelj naručitelja.

Naručbe valja upraviti pismeno na kr. hrv.-slav. dalm. zemaljsku vladu, odjel za unutarnje poslove ili ih podnjeti kratkim putem narodno gospodarstvenu odsjeku kr. zemaljske vlade (Zagreb, Opatička ulica br. 6.)

Kupovnina se namiruje pouzećem.

U Zagrebu, dne 4. siječnja 1905.

Kr. hrv.-slav.-dalmat. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove.

Poziv zbog uplate članarine i predbrojbe.

Umoljavaju se p. n. gg. članovi i predbrojnici, koji članarine ili predbrojnine još i za prošle godine namirili nisu, da toj svojoj dužnosti čim prije udovoljiti izvole, jer se je već odpočelo ubiranjem iste putem poštanskih naloga. Članarina, koja bi se u smislu društvenih pravila imala već tečajem I. četvrti svake godine uplatiti, iznosi za članove I. razreda na godinu 10 K, za članove II. razreda, koji dobivaju samo „Lugarski Viesnik“ 2 K, a za one koji dobivaju osim toga još i „Šumarski list“ 6 K na godinu. Novce valja u svakom slučaju poslati na podpisano predsjedništvo (Zagreb, Markov trg br. 3.).

Predsjedništvo hrv.-slav. šumarskog društva.

Natječaj.

Vlastelinstvo Kutjevo traži 2 šumarska vježbenika za unutarnje i vanjske trajne poslove. Akademičko naobraženi i praktični imadu prednost. Molitelji neka izvole priložiti uz svjedočbe o sposobnostim i svjetlosliku, te označe zahtjeve.

Potanje upute daja:

Šumarski ured vlastelinstva Kutjevo,

Begtež, z. p. Kutjevo.

Broj 1053. — 1905.

Oglas dražbe stabala.

Na temelju odobrenja veleslavnog županijskog upravnog odbora županije modruško riečke od 14. svibnja 1897. broj 589. u. o. odnosno od 13. kolovoza 1904. broj 1400. u. o. prodavati će se u nedelju 19. veljače 1905. kod ove kr. kotarske oblasti, putem javne dražbe, na temelju pismenih do 11 sati prije podne predanih zapečaćenih i sa 5% vadiuma obloženih ponuda, do sada dospjela redovita drvna gromada zemljistične zajednice Drežnica i to:

1050 komada bukovih stabala, za tvorivo sposobnih, u ukupnoj vrijednosti od 14108 kruna.

Dražbeni uvjeti mogu se uviditi za vrieme uredovnih sati kod ove kr. kotarske oblasti.

Kr. kotarska oblast.

U Ogulinu, dne 18. siječnja 1905.

Blašković, kr. kot. predstojnik.

Svaku količinu

BREZOVE KORE

kupuje i dobro plaća

Em. Aug. Kracek,

tvornica burmuticah od brezove kore

Bílý Třemešna n/Labem u Českoj.

Cesarski austrijski i kraljevski ugarski
dvorski nabavljач

FARAGO

ZALA-EGERSZERG

postaja ug. državnih željeznica na hrvatskoj medji blizu Varaždina, nudja šumsko sjemenje i šumsko rastlinje u Hrvatsku, Slavoniju, Bosnu i Hercegovinu kao i za balkanske zemlje uz jeftinu tovarnu opremu.

Veliki zavod za kupovanje i priredjivanje šumskoga sjemenja.

Sa zračnim grijanjem i parnim tjeranjem, dostavlja priznate kakvoće svih vrsti šumskoga sjemenja.

Kupuje uz najveće cene žir, šešarice, bukov žir, kao sve vrsti šumskoga sjemenja i moli za ponude.

☰ Cienici na zahtjevanje. ☰

Veliki ciepilnjak

preporuča sve vrsti šumskih rastlina za dalju kulturu, nadalje drveće za drvorede i najfinije conifere u 100 najljepših vrsti za nasade u perivojih.

SADRŽAJ.

	Strana
O šumarstvu Bugarske. Piše V. Vučković.	53—69
Šumski požari kraj željeznica. Piše A. U.	69—72
Kako Nijemci pošumljavaju u Čingtau (Tsingtau). Preveo V. V. O vodjenju propisanoga dnevnika za šumarski državni izpit po uputama ravnatelja L. Hufnagla. Piše I. P.	72—76
Listak. Osobne vesti: Imenovanje.	76—83
Šumarsko i gospodarsko knjižtvo.	83
Promet i trgovina	84—85
Iz upravne prakse.	85—87
Različite vesti: Mufloni u Ugarskoj. — Vlastelinstvo Pakrac—Buč—Kamensko. — Stornirani ugovori za izerpljivanje šuma u Bosnoj. — Orao zmijar. — Ugarsko-zemalj. šumarsko družtvo. — O prirastu drveća u švedskim šumama. — Austrijski „Forstmaulnsbund“. — Šumarstvo u našem saboru. — O gospodarskoj i šumarskoj nastavi u Českoj. — Najdeblje stablo u Njemačkoj. — Površina šuma u Bosni i Hercegovini. — Tiskarske pogrieške. — Dopisnica uredništva.	87—93
Oglas	93—96

Jedna gospodarska tezulja i jedna bočica izvornog francuskog parfima

Uz vrlo jeftine cene razasijam iz prepuna mi skladišta — vanrednosti radi poznati

robu iz meksičkog srebra, i to:

6 kom. stolnih noževa iz meksičkog srebra, 6 kom. vilijska iz meksičkog srebra,
6 kom. jedaci žilca, 12 kom. kavni žlica, 6 kom. desertnih noževa, 6 kom. desertnih
vilijsaka, 1 velika žlica za juhu, 1 velika žlica za mleko, 1 salonski svećnjak

svih 46 komada zajedno, samo for. 6·50

Svaki naručitelj dobije još osim gore navedenog garantirano dobro funkcionirajući $12\frac{1}{2}$ kg. noseć
gospodarsku tezulju. — Meksikansko srebro je sasna bijela kovina te za njezinu trajnost i kakvoću ga
rantiramo kroz 25 god. Odprema sledi uz napred priposlani iznos ili poštan. pouzeće iz evrop. skladišta

JOSIP DENKER, Central Verkehrs-Güarenhaus Budapest VII. Hernad ulica 54.

Za for. 3·40 uz poštan. pouzeće
šaljem preostatak
od Szepeskog platna za 6 podpunih
gospojinskih ili mužkih košulja
90 cm. izvrstne kakvoće, garanti-
rano kroz 5 godina.

Za for. 4·50 uz poštan. pouzeće
šaljem 3 m. mo-
dernog suka za jedan elegantni
ortlač za gospodu u svima bojama
prama želji.

Za for. 2·50 šaljem $4\frac{1}{2}$ kg. (po
oštetećenog ličnog sapuna iz Šljana
ruža, ljubica, rezede, jasmina, vi-
sibaba itd. uz unapred poslani
novac ili poštansko pouzeće).

Radi velikog prometa ne mogu da šaljem uzroke. — Plavo emailirane lonce za kuhinje, fini proizvod uz
jeftine cene. — Pokusna posilja od 6 kom. kuhinjskih lonaca i 6 kuhinjskih zdjele skupa samo for. 3—
uz pošt. pouzeće kod **JOSIP DENKER, Budapest VII. Hernad ulica 54.**

